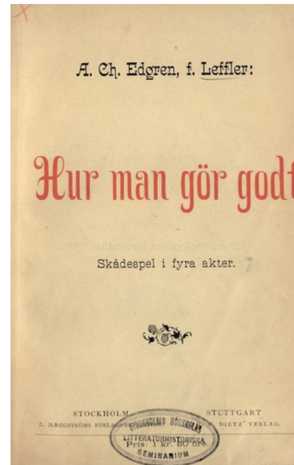

A. CH. EDGREN, f. LEFFLER:

HUR MAN GÖR GODT

SKÅDESPEL I FYRA AKTER

STOCKHOLM
Z. HÆGGSTRÖMS FÖRLAGS-EXPEDITION.

IVAR HAEGGSTRÖMS BOKTRYCKERI
1885.

Förord till den elektroniska utgåvan

Detta skådespel har digitaliserats av Dramawebben och i december 2012 anpassats för Projekt Runeberg av Ralph E.

FÖRSTA AKTEN.

(En välgörenhetsbasar. Till höger och vänster brokigt utstyrda stånd, dekorerade med höga bladväxter, flaggor och draperier. I midten en blomsterkiosk. I fonden ett draperi. Innanför stånden eleganta damer, de yngre i kostymer, dels svenska och utländska nationaldrägter, dels fantasikostymer. Alla, både äldre och yngre, bära på vänstra axeln en dekoration, föreställande en vedtrafve, sammanbunden med blågula sidenband. Marskalkar med breda blågula band öfver ena axeln springa af och an och passa upp de säljande damerna. Många människor trängas mellan stånden, sämre och bättre klädda, fråga på varorna, handla här och där, men gå mest omkring och titta eller stanna i små grupper framför ett stånd för att beskåda de utstyrda damerna. Ett par brandsoldater synas bland folkmassan. Det är afton och en myckenhet ljus brinner i armstakar på alla bord.

I ståndet närmast förgrunden till vänster Cecilia, klädd i georgisk nationaldrägt med juveler, och grefvinnan i vanlig drägt.

I första ståndet till höger Eugenie, klädd som egyptiska, samt ett par andra unga flickor.

Nästa stånd till höger är ett turkiskt kaffé med låga divaner och små kaffebord. Ett par turkar och turkinnor sitta på mattan på golfvet med korslagda armar, då de icke betjäna publiken.

Motsvarande stånd till vänster föreställer ett ziguenarläger, där man spår i kaffe och i kort.

I blomsterkiosken Arla och stundtals Gurli, klädda som italienska blomsterflickor.

Många marskalkar uppvakta Cecilias och Arlas stånd, inga Eugenies.

Då ridån går upp stå ett par tarfligt klädda damer vid första ståndet till vänster och vända på alla varorna samt fråga priserna på alt.)

Första Damen.

Hvad kostar den här väskan?

Cecilia *(vårdslöst).*

Fem kronor.

Andra Damen.

Å — den blir nog för tre. *(Tar fram pengar och vill sticka Cecilia i handen med en uppmuntrande min.)* Var så god och lägg in den!

Cecilia.

Damerna kanske inte vet att detta är en välgörenhetsbasar. Man kommer inte hit för att göra affärer. *(Tar väskan ur hennes hand och lägger den tillbaka på disken.)*

Första Damen.

Hvad kostar den här antimakassarn?

Cecilia.

Fyra och femti.

Andra Damen.

Och den här toalettdynan?

Cecilia.

Sju kronor.

Första Damen.

Den här solfjädern då, söta goda —

Cecilia.

Den tror jag inte just passar. Den kostar femti kronor. *(Hviskande till kammarherren.)* Räck mig den där parasollen — fort. *(Pekar på en grannt utstyrd, ofantligt, stor kinesisk parasoll, som hänger uppspänd i taket. Kammarherren klifver upp på en stol och tar ned den.)*

Cecilia. *(räcker den till de två damerna; i mycket förbindlig ton).*

Här är kanske något som faller i smaken.

Första Damen. *(häpen).*

Hvad skall man ha den till?

Cecilia. *(utbytande skämtsamma blickar med kammarherren).*

Det är sista modet från Paris. — Jaså, inte? Ja, då fins det ingenting mer i det här ståndet, som inte damerna redan frågat på. Men det fins ännu en femton, tjugu stånd till. *(Damerna se litet häpna på hvarandra.)*

Andra Damen.

Ja — vi få be så mycket om ursäkt. Men vill man vara bodmamsell får man väl ha litet tålamod, min nådiga. *(De gå.)*

Cecilia. *(skrattande till grefvinnan).*

Se på dem — å, de där kostliga, åtsnörpta kapporna — och ridikylen på armen! *(De skratta båda.)*

Grefvinnan.

Så näbbiga! Men det är så likt sådant där tarfligt folk. I sitt hjärta äro de nog så smickrade att bli betjänade af oss.

Cecilia.

Ja visst. *(Till kammarherren.)* Vänta! Ser ni!

Kammarherren.

Hvad då?

Cecilia.

Den där gamle herrn där, som står och ser så generad ut och inte vet, om han törs närma sig något af stånden. Honom skola vi fånga. Han skall ta lotter till dockan. Kom!

Kammarherren.

Tror friherrinnan verkligen — jag tycker han ser ut som en riktig gnidare, den där — inte sant?

Cecilia.

Det kan nog hända — då hustrun ber honom om hushållspengar. Men om en ung dam visar sig älskvärd — å, jag kan dem på mina fem fingrar, de där knarrige äkte männen. Kom bara!

*(Hon går ut ur ståndet med en lista och en blyertspenna i handen; kammarherren följer henne, bärande en stor docka i en kartong)*Cecilia. *(till den gamle herrn i en ytterst förbindlig ton).*

Får det lof att vara några lotter? Bara en krona lotten. Och dragningen blir strax.

Den gamle Herrn. *(plirande med ena ögat).*

Hvad är det för något?

Cecilia.

Den allra sötaste docka. Var god och se på henne. *(Kammarherren räcker fram den öppna kartongen.)* Klädningen är sydd hos mamsell Lundin, så att den är riktigt chic.

Den gamle Herrn.

Men jag leker inte med dockor — inte så små dockor.

Cecilia.

Nej, men er lilla dotter —

Herrn.

Men stora dockor med klädningar från mamsell Lundin tycker jag äro rätt lustiga. *(Plirar med ögat och granskar noga hennes dekoration på axeln.)* Får man vara så näsvis och fråga — hvad föreställer det där lilla märket, som

alla damerna bära på axeln?

Cecilia.

Det föreställer en vedtrafve. Som ni vet är det för att skaffa ved åt de fattiga, som —

Herrn.

En vedtrafve! *(Brister ut i skratt — aflägsnar sig, kiknande af skratt.)*

Cecilia. *(till kammarherren).*

Jag förstår inte hvad det är för folk här i afton. Man blir förolämpad gång på gång. *(Till Wulf som närmar sig)* Hörde ni det också, kapten Wulf? Det är precis som om man vore en bodmamsell!

Wulf.

Det är förmodligen därför att friherrinnan spelar sin roll så realistiskt.

Cecilia.

Hvad menar ni med det?

Wulf.

Friherrinnan imiterar ju bodmamsellerna så illusoriskt sant — jag stod just och observerade — och beundrade — den älskvärda ifvern att få sälja — det vänliga tillmötesgåendet mot vildt främmande herrar —

Cecilia.

Skall ni nu också vara elak. Ni vill kanske, att man skall vara spotsk och högdragen, som —

Wulf.

Som — ?

Cecilia.

Som Blanka v. Dühring t. ex. Hon går omkring med en min, som vore hela basaren bara till för hennes skull, i stället för att vi ju äro här för att göra godt — glöm inte det. Står det inte någonstans: den sig förnedrar, han skall varda upphöjd. Men det slår inte in här.

Wulf.

Jag tillstår, att jag tycker fröken v. Dühring sköter sitt uppdrag med en värdighet, som anstår en dam i hennes ställning.

Cecilia.

Hvilken ställning menar ni, kapten Wulf? Den, som hon blifvit född till, eller den, som hon på senare år uppfostrats till?

Wulf.

Bägge delarna, fru friherrinna. Fröken Blanka har mer medfödd nobless i sitt lillfinger än — många andra — i hela handen.

Cecilia *(skrattande).*

Ånej, kapten Wulf. Se efter bättre, nästa gång. Handen är verkligen så bred, att den bär spår af — jag håller vad, att hon nyttjar 2 nummer större handskar, än jag. Men det kan man ju inte undra på — stackars liten, hon fick nog både skura och tvätta då hon var barn. *(Till grefvinnan.)* Tror inte tant det?

Grefvinnan.

Jojo men, stackars barn. Hon har nog fått pröfva lifvet.

Wulf.

Jag vördar henne dubbelt för de försakelser och den orättvisa, hon lidit.

Cecilia.

Orättvisa — bäste kapten Wulf — hon har ju tvärtom varit öfver all förväntan lycklig. Tänk, att bli adopterad som eget barn —

Wulf.

Af sin egen far, ja. Och sedan hon varit vårdslösad och försummad under hela sin barndom.

Cecilia.

Nå — jag må verkligen säga. Skulle våra män taga upp alla sina illegitima barn, så vore det just trefligt för oss.

Wulf.

Det påstår jag naturligtvis inte. Men när man har en sådan dotter, som hon —

Cecilia.

Som har en sådan riddare till på köpet. — Nej, se där ha vi kapten Lagerskiöld. Och nu först kommer ni! Sista basaraftonen! Nu får ni också göra en stor handel strax. Se här! 20 lotter kvar på dockan. Jag är säker på, att ni har någon att ge den till, om ni vinner.

Lagerskiöld.

Å — friherrinnan förstår sig på att sälja, det märks. Ni har väl gjort briljanta affärer? *(Tar upp en sedel och lemnar henne.)*

Cecilia.

Hundra kronor. Tack, det var riktigt hyggligt af er. Nu skall jag till belöning själf servera er ett glas punsch, om ni kommer in i buffeten efter sista tablån.

Kammarherren *(afsides till Cecilia).*

Jag kunde varit lika artig och förvärfvat mig samma ynnest af friherrinnan, om jag gjort som han.Cecilia.

Hvad — är det afunden, som talar?

Kammarherren.

Han var uppe och lånade 500 kr. af mig i går — rätt lustigt, inte sant?

Cecilia.

Nå, än se’n! — när det är för att göra godt!

Grefvinnan *(som gått öfver till Eugenies stånd).*

Du får lof att också göra något för att få sälja. Inte stå här och hänga läpp, det duger inte. Kan du inte få någon af marskalkarna med dig och gå ut och sälja lotter?

Eugenie.

Nej — det fins aldrig någon marskalk till hands, när jag behöfver någon hjälp.

Grefvinnan *(ropar).*

Kapten Lagerskiöld! *(Han kommer till henne.)* Å, var så god, kapten Lagerskiöld, och gå med min lilla Eugenie. *(Hviskar till Eugenie.)* Var litet glad och liflig nu!

Eugenie *(tar ur ståndet en lång stång med ett litet hus på toppen och går skrattande emot Lagerskiöld).*

Ska’ vi försöka vår lycka med det här?

Lagerskiöld.

Gud bevare mig i himlens namn! Hvad är detta för ett spektakel?

Eugenie *(skrattande)*.

Det skall vara ett dufslag. — Nej, men hjälp mig då, jag orkar inte hålla i längre.

Lagerskiöld *(fattar tag i stången)*.

Ett dufslag! Ett dufslag! hvad i herrans namn skall man med ett dufslag att göra här i Stockholm?

Eugenie.

Det är för förnäma dufvor, förstår ni väl. Inte sådana där vanliga bonddufvor. Det kostar också femti kronor. *(Sänker stången.)* Se på det. Det är skulpteradt trä och sidengardiner för fönstren. Och den rena svenska flaggan på taket.

Lagerskiöld.

Den rena svenska flaggan — på dufslaget — nu har jag väl aldrig hört något dummare.

Gurli *(som går omkring och sprutar eau-de-cologne på de besökande, sprutar nu i nacken på en gammal herre).*

Tio öre.

Den gamle Herrn.

Ja — det där tackar jag just inte för. Det rinner ner efter hela ryggraden.

Gurli.

Å, var det så mycket, då kostar det 20 öre.

Den gamle Herrn *(betalar, mumlande):*

Oskick med de här basarerna.

Lagerskiöld. *(närmar sig Gurli, under det han bär med sig dufslaget).*

Fröken Gurli — hvilken lycka! Skall någon kunna sälja lotter till det här spektaklet, skall det vara fröken. Jag tror försynen själf har sändt mig fröken i nödens stund —

Gurli.

Till att bli er räddande engel — nej, tack! *(Sprutar honom oförmodadt rätt i ansigtet, så alt han ropar till och måste torka sig i ögonen med näsduken.)*

Gurli. *(räcker ut handen)*.

20 öre — var så god! *(Han ger henne pengarna, hon går hastigt ifrån honom, och man ser henne under det följande litet emellan gå omkring och duscha de besökande.)*

Lagerskiöld. *(aflägsnar sig bärande dufslaget och följd af Eugenie).*

Grefvinnan. *(till Cecilia).*

Det är ledsamt att se hur den där lilla Gurli — det är inte god ton att så där lägga an på att dra uppmärksamheten till sig.

Cecilia.

Nå — än Blanka då!

Grefvinnan.

Ja — tänk att vilja sitta i tablå och visa sig för alla dessa människor!

Cecilia.

Se på kapten Wulf — han har inte öga för något annat än det där draperiet. Han hör knappt på när man talar till honom. Han bara väntar på den sköna uppenbarelsen. Tänk, han ämnar bestämdt fria på fullt allvar! Han har ingenting emot att bli svåger med alla de där — trasungarna — hennes syskon.

Grefvinnan.

Gud, ja — det är ju sant — hon har syskon!

Cecilia.

Ja, de gifte bort modern med någon handtverkare och det äktenskapet lär ha blifvit rikt välsignadt.

Grefvinnan.

Det var märkvärdigt, att v. Dührings vågade flytta upp till Stockholm igen nu. Ty nog var det väl bara för att alldeles skilja Blanka från de där, som de så plötsligt bosatte sig på landet strax de tagit upp henne.

Cecilia.

Ja, det förstås. Men nu är det minsann inte farligt, att hon vill ha något med dem att göra. Hon tål aldrig att man med ett ord vidrör hennes förflutna.

Grefvinnan.

Hvilket öfvermod! Men min snälla Louise v. Dühring har visst alltid varit mycket oförståndig.

Cecilia.

Ja, hon har skämt bort henne förskräckligt, så att hon alldeles glömmer hvem hon är — hon gör i alt samma anspråk som om hon vore en legitim —

Grefvinnan.

Det är i alla fall vackert af Louise — ett sådant öfverseende.

Cecilia. (skrattande).

Ja, nog har hon fått vara öfverseende alltid. Alla de tusen historier baron haft — och min man säger, att han lefver på samma sätt än i dag —

Grefvinnan.

Men Louise kan verkligen inte beklaga sig öfver honom som äkta man i alla fall. Ett sådant tålamod som han har med hennes otaliga nycker — och så artig och uppmärksam han är — alltid kysser han henne på hand — det ser så fint och ridderligt ut — *(Kysser på fingret)* och Louise har själf sagt mig, att det aldrig kan hända, att han kommer in i hennes salong utan att ha bytt stöflar när han varit ute — det är verkligen något af en äkta riddersman hos honom.

Cecilia.

Ja, det är sant. Men det har Blanka inte ärft — jag tycker åtminstone alltid att det är något ofint

hos henne — något ojämt — ibland simpelt skrytsamt — ibland osäkert —

Grefvinnan.

Naturligtvis! Hur skulle det kunna vara annorlunda! Ts, där kommer ju Louise själf.

Friherrinnan v. Dühring *(närmar sig, följd af Agnes, som är i kappa och hatt)*.

Grefvinnan.

Vi stå just här och tala om din adoptivdotter. Är inte tablån färdig snart?

Friherrinnan.

Min *dotter*. Det där ordet adoptivdotter — det skär mig i öronen. Jag har glömt, att hon inte är min. När min egen lilla flicka dog och jag tog Blanka till mitt hjärta i hennes ställe, då gaf jag mig själf det löftet, att hon skulle helt och hållet fylla den tomma platsen — och det löftet har jag, tack vare Gud, troget hållit.

Grefvinnan.

Det är bra vackert af dig — det må jag säga.

Friherrinnan.

Jag hoppas, att Blankas kärlek skall belöna mig för alla mina uppoffringar för henne. Ju äldre hon blir, ju mer lär hon sig att vara tacksam och kärleksfull mot mig. — Jag har just varit och klädt henne till tablån. Hon ser så söt ut — inte sant, Agnes? Ack, hon är så lik sin älskade far.

Agnes.

Hon är förtjusande.

Cecilia.

Det är verkligen något ovanligt att se fröken v. Dühring på en basar.

Agnes.

Ja — det är bara för att se Blanka. Jag är riktigt förälskad i min lilla kusin, fast jag inte känt henne länge.

Friherrinnan.

Ja — är det inte eget, att Agnes, som ändå är så allvarlig — och min lilla yra, nöjeslystna Blanka —

Agnes.

Tro mig — det fins mer inombords hos henne, än ni ana. — Om hon en gång kom i en allvarlig situation, så skulle ni se, att hon är något helt annat än hon nu förefaller. Hon är en, som kan strida en dust, om det gäller.

Friherrinnan.

Strida — Agnes talar så gärna om att strida. Jag vill snarare hoppas att min lilla Blanka kan lida — lida och försaka, om det behöfs — det är i alla fall kvinnans skönaste lott. *(Frithiof och Svea komma fram i förgrunden, Svea klädd i en tunn, åtsittande kappa, ljus, sjaskig klädning och liten sned halt, stampar med fötterna och fryser.)*

Frithiof.

Nej, hon syns ingenstans. Det måtte stått galt

i tidningen. Där stod ju sista ståndet till vänster. — Gå du och fråga den där marknadsdockan — den där klädhängarn, som har en hel guldsmedsbutik på sig. *(Pekar på Cecilia.)*

Svea.

Tror du jag törs?

Frithiof.

Ja, sjåpa dig inte.

Svea. *(närmar sig Cecilia, nigande).*

Förlåt — så rysligt mycket. Jag finge väl inte lof att fråga i hvilket stånd fröken Blanka står?

Friherrinnan.

Är det fröken v. Dühring, som frågas efter? Hvad vill man henne, lilla vän?

Svea. *(ser förlägen på Frithiof)*.

Jo — jag har ett litet ärende till henne.

Friherrinnan.

Hvad då?

Svea.

Jo — det är — hur ska' jag säga nu, det är -- --

Frithiof. *(träder fram)*.

Det är en fattig kvinna, som ber om ett besök af henne.

Friherrinnan. *(skarpt)*.

Fröken v. Dühring har nyss kommit hit till staden. Hur kan någon känna henne?

Frithiof.

Vi tänkte, eftersom hon är med i den här basaren — —

Friherrinnan.

Hon är gärna med, när det gäller att göra godt. Men hon går inte själf omkring i husen. Jag skall anteckna er adress, så skall jag skicka min hushållsmamsell.

Agnes.

Kanske jag kunde ta reda på adressen. *(Aflägsnar sig med Svea från ståndet och går framåt midt en af scenen.)*

Baron v. Dühring *(kommer)*.

Friherrinnan. *(hviskar)*.

Eugène — haf ögonen på den där flickan. Hon frågar efter Blanka. *(Tar hans arm och går med honom efter Agnes och Svea, försökande höra deras samtal. Då Agnes märker det undviker hon dem.)*

Baron.

Kom in i ditt stånd och hvila dig, ängel lilla! *(För friherrinnan till första ståndet till höger, därifrån hon följer Agnes och Svea med ögonen.)*

Agnes. *(till Svea)*.

Det är inte värdt att göra så många undanflykter. Jag förstår ändå — det är hennes mor, som skickat er?

Svea.

Gud, hennes nåd — säg det bara inte till någon. Se, det var så, att när det stog i bladet, att Blanka var med i basaren, blef mamma alldeles ifrån sig —

Agnes.

Ni är således — ni har således samma mor som Blanka?

Svea.

Ja — fast det inte kan se ut så — förstås.

Agnes.

Och er mor har inte råkat Blanka, se'n hon kom till staden?

Svea.

Nej, tycker någon det. Men hon längtar så rysligt — aldrig törs någon af oss gå till barons, förstås — men när det nu stog i bladet om basaren så tyckte mamma, att nu kunde man då få se henne teminstene —

Agnes.

Är er mor här?

Svea.

Nej, själf tordes hon inte gå för ifall baron och friherrinnan skulle hitta på och vara här. Men Frithiof och jag kunde gå, tyckte hon, och säga till Blanka om att hon längtar så förskräckligt —

Agnes.

Jag skall framföra detta till henne. Och jag skall komma och besöka er, då jag far härifrån. Gif mig adressen! *(Går med henne bortåt bakgrunden och försvinner.)*

Friherrinnan.

Jag säger dig ju, att de vilja träffa Blanka, både flickan och den unge karlen. Jag är säker på, att de ha några hälsningar från de där Österbergs.

Baron.

Det vore väl tusan — så strängt som jag har förbjudit —

Friherrinnan.

Ts — nu svär du igen! — Hvilken ångest man ständigt måste lefva i för detta barn! Om jag skulle räkna alla de kvalfulla timmar jag haft för hennes skull — ända sedan hon kom till verlden.

Baron.

Ända sedan hon kom till verlden — det var väl självfva — rätt som det är börjar du väl tala om dina kval innan hon kom till verlden — hvad? Var du mycket sjuk? Hur var det, jag mins inte —

Friherrinnan.

Eugène — jag förbehåller mig! Borde du inte snarare vara mig tacksam för att jag sä helt och hållet lefvat mig in i den föreställningen att hon är min. Och är det underligt, om jag inte kan bära den tanken att det fins andra, som tro sig kunna ha ett slags anspråk på henne.

Baron.

Seså — seså! de äro minsann alt för glada, att hon har det som hon har det — du gör dig alltid så många onödiga bekymmer, ängel lilla.

Friherrinnan.

Ja, det är nog sant. Jag är oförnuftig — det är en olycka att vara en så känslig stackare, som jag. Men du får ha litet tålamod med mig, min vän. Jag

kan inte hjälpa att jag är så skapad. Jag vet, att ingen kan förstå mig. *(Häftigt.)* Nu står den där karlen därborta för att passa på henne, när hon kommer från tablån. Eugène, om du hade något hjärta för mig, skulle du inte stå här så likgiltig — du skulle gå och hämta min lilla flicka och föra henne direkt till mig efter tablån, så att ingen finge tillfälle närma sig henne.

Baron.

Herre Gud, det skall jag visst. Hvarför sa' du inte det strax. Jag kan väl inte gissa mig till alt häller.

Friherrinnan. *(med en suck).*

Nej, du kan inte det.

(Baron går.)

Gurli. *(i förgrunden, går emot en ung herre).*

Skall det vara en ypperlig salva för röda näsor? En parisisk kammarjungfru har haft den med sig.

Herrn.

Tackar — men jag har inte röd näsa.

Gurli.

Är det riktigt säkert? *(Närmare.)* Får jag lof att se. Jo, jag tycker jag ser en lindrig rodnad. Och sådant tilltar alltid. Var så god! Det kostar bara en krona. Och receptet följer med gratis.

Herrn *(köper salvan)..*

Hjälper det också för röda händer?

Gurli.Gurli.

Ja, det är det nästan ändå bättre för. Skall det vara ett paket till?

Herrn *(bugande).*

Nej — men om jag då får lof att förära lilla fröken detta. *(Lägger paketet i hennes hand och försvinner hastigt bland mängden.)*

Gurli *(ser på sina händer)*.

Usch — en så'n otäcking!

Den lilla Apelsinflickan *(kommer springande och drar med sig vid handen en jämnårig, fattig flicka med en bakelse i munnen, en fattig kvinna följer efter ; till friherrinnan).*

Tant Louise — hvad skall man göra med den här? Hon har stulit.

Friherrinnan.

Stulit! *(Tar flickan i armen.)* Arma barn, hur har din mor uppfostrat dig? En så liten flicka redan på så dåliga vägar! Det är ju förfärligt.

Apelsinflickan

Ja, tänk — är det inte vådligt! Jag höll ögonen på henne, för jag såg hur hon gick och smög utmed borden i buffeten. Och så, när jag låtsade se bort, stack hon upp handen och högg sig mycket kvickt en stor bakelse.

Friherrinnan.

Det är verkligen bra sorgligt. *(Till kvinnan.)* Är det ert barn? Har ni då aldrig lärt henne guds ord, olyckliga kvinna!

Kvinnan (gråtande).

Jo, goa hennes nåd, det har jag visst. Men si det var så, att jag stog med flickan vid dörren för att se på alla de granna fruarna, som gick in — och då var det en beskedlig herre, som betalte inträdet för oss och sa' att flickan skulle få komma in och se på grannt — och när hon då fick se all den goa maten, så blef hon väl som litet tokig, stackare, för si nöden är så stor därhemma — gubben har inget arbete och så den fasliga kölden, som vår Herre skickat oss i år —

Grefvinnan *(som närmat sig).*

Det är de vanliga osanningarna. Bege er bara härifrån strax, eller man skickar polisen på er!

Friherrinnan.

Och gif det vanartiga barnet en allvarsam aga —

Kvinnan.

Det vore bättre, hon finge äta sig mätt, så behöfde hon inte stjäla, stackare.

Friherrinnan.

Behöfde stjäla. Hvilken sorglig förvirring af de enklaste moraliska begrepp!

Apelsinflickan

Nej, se — hon äter opp bakelsen i alla fall. *(Knuffar flickan.)* Att du inte skäms!

Den fattiga Flickan *(med munnen full).*

Å — skäms själf du.

Apelsinflickan.

Nej, hör — hon kallar mig du till på köpet!

Lagerskiöld.

Ut med er, rackarpack! *(De gå.)*

Apelsinflickan.

Och vet kapten, hvad hon sa' där inne i buffeten, den där otäcka gumman? Jo, hon sa', att det kan man nog förstå, att det måste inte flyta in lite pengar, när fruarna ha råd att vara så granna, och att inte lär det bli mycket öfver till de fattiga.

En Herre *(tar apelsinflickan under hakan).*

Charmanta ögon på den här ungen.

Baron.

Charmanta — som jag sagt till min hustru — fast det tycker hon inte om — hon blir farlig en gång, den där.

Flickan.

Äh! Jag *är* redan farlig, skall jag tala om. Det är flere herrar, som ha sagt. *(Knycker på nacken och går vidare.)*

Baron *(skrattande).*

Dessa basarer äro verkligen utvecklande för unga damer. Första basardagen var hon ett litet blygt, oskyldigt barn — och nu är hon redan fullfjädrad.

Kammarherren *(går beskäftigit framåt scenen).*

Mitt herrskap — nu börjas den sista tablån.

(Handeln upphör, alla ställa upp sig vända mot fonden, folk strömmar in från högra och vänstra förgrunden.)

Grefvinnan *(vänd mot förgrunden).*

Så mycket folk här kommer!

Cecilia *(längst i förgrunden, till kammarherren).*

Fasligt blandad publik i afton. Knappt en enda elegant toalett. Att visa sig för sådant folk —

Kammarherren *(sträcker ut händerna mot förgrunden)*.

Hsss! Hsss! Nu börjas det.

(Draperiet drages ifrån och man ser Blanka med ett barn på sitt knä. Hela tablån med drägter och omgifningar imiterar Edelfelts »Drottning Blanka».)

(Paus.)

Frithiof *(i vänstra förgrunden, hviskande till Svea)*.

Jag känner igen henne. Jag trodde inte, att jag mindes henne så väl.

Svea.

Jag med — gud, hvad hon är söt och stilig.

(Draperiet drages för, man applåderar.)

Lagerskiöld *(i högra förgrunden, till Cecilia).*

Mycket lyckadt. Edelfelt skulle visst bli förtjust att se sin tafla så troget återgifven. Förvillande likt — utom att hans Blanka är ljus och denna mörk — att hon har ett oskyldigt, älskligt uttryck i sitt ansigte och är uppfyld af glädje öfver sitt barn, under det att denna bara tycks vilja fråga: »är jag inte vacker?» Men det där är ju bara småsaker — eljest är det ju mycket lyckadt. Har jag orätt?

Cecilia.

Nej visst — när man frånser färger och själsuttryck —

Kammarherren (skrattande).

Ja visst — sådana småsaker som färger och själsuttryck. Sådana riktiga småsaker.

Cecilia.

Lilla -- -- -- har fått visa sig vacker — det var ju ändamålet med det hela.

Blanka *(kommer från fonden, förd af fadren samt följd af Wulf och flere uppvaktande och komplimenterande herrar. Hon har bibehållit samma drägt som under tablån, men har en lång, hvit burnus brämad med svandun, som skyler större delen af klädningen).*

Baron.

Kom med mig till din mor, min söta flicka. Hon är så orolig, när hon ser dig här i trängseln.

Frithiof *(kommer bakifrån och tränger sig plötsligt emellan Blanka och de omgifvande herrarna samt säger högt:)*

Blanka Österberg. Känner du mig?

Blanka. *(studsar; släpper fadrens arm, ser sig med stolt min omkring på de damer, som intresseradt samlas omkring henne; mäter Frithiof med en lång, föraktlig blick och säger högt:)*

Pöbeln är fasligt påträngande i kväll. Man borde inte släppa in hit hvem som hälst.

Baron.

Det var då också själfva tusan! Hvad fanken —

Wulf *(går tätt inpå Frithiof).*

Hvad är det här för oförskämdheter? Hur understår Hellkvist sig — ut, säger jag — ut genast!

Frithiof

Jag har samma rätt att vara här som någon annan. Jag har betalt min 25-öring.

Wulf.

Ni begriper väl att ni har ert afsked från denna dag — ni sätter inte vidare er fot inom mina verkstäder.

Frithiof

Afsked — af kapten — för att jag hälsar på en af mina gamla lekkamrater. Jag kunde väl inte veta, att kapten —

Wulf *(tar Blankas arm)*.

Kom — kom härifrån.

Baron.

En sådan förbannad lymmel.

Frithiof *(går efter Wulf)*.

Förlåt, kapten — men afsked i så onda tider! Vet kapten hvad det betyder! Att rycka brödfödan ur munnen på en fattig stackare — och det för hennes skull! Fråga henne, hurudan jag var mot henne, då hon inte var bättre än jag — hur jag tog både hugg och slag för hennes skull —

Wulf.

Tyst — jag räsonnerar inte med er här. Er oförskämdhet går öfver alla gränser. *(För Blanka till ståndet till höger, baron följer.)*

Svea *(till Frithiof).*

Gud, Frithiof, hvad jag blef rädd! Tror du kapten såg mig?

Frithiof.

Vi ska nog göra dig påmind, om du lugnar dig.

(Tränger sig fram bland folkmassan och ut, följd af Svea.)

Grefvinnan.

Hvilket uppträde!

Eugenie *(som ej varit närvarande vid uppträdet, tränger sig fram nyfiket).*

Hvad var det. Kysste han henne?

Cecilia.

Ja — det var ett ömt slägtmöte!

Baron.

Stackars min lilla flicka — en så obehaglig scen!

Blanka *(skrattande nervöst)*.

Å, hvarför det! Vi äro ju här för att spela maskerad. Jag spelar många roller i kväll — drottning Blanka, fröken v. Dühring, Blanka Österberg —

Friherrinnan.

Mon Dieu — hvad säger du!

Blanka.

Ja, tänk så löjligt — det var någon som kallade mig så nyss. Pappa lilla, gif mig något att dricka — ett glas vin

— starkt vin!

Baron.

Ja visst, mitt hjärtegryn — *(Till friherrinnan.)* Du skulle sett henne — det är race i henne i alla fall —

å, det syperba sätt hvarpå hon sade: *pöbeln*. — *Din* dotter, min ängel — din dotter ända ut i fingerspetsarna. Nu går jag efter vinet.

Friherrinnan.

Bäste Eugène — kanske, att jag då på samma gång finge besvära dig — jag har länge försmäktat af törst.

Baron.

Seså — nu förebrår du mig det också! Men hvarför säger du då ingenting, ängel lilla — *jag* kan väl inte känna, när *du* är törstig —

Friherrinnan.

Nej — det gör du då minsann inte häller, Eugène lilla. Men nu, när Blanka ville ha, så kanske jag kan få vara med.

Baron.

När Blanka vill ha! Jag ger Blanka tusan! Liksom jag inte alltid tänkte först och sist på dig och försökte läsa i dina ögon hvad du vill —

Friherrinnan *(med ett mildt leende)*.

Du läser just inte mycket flytande, min vän.

Baron *(går)*.

Jag är strax tillbaka.

Blanka *(går fram till disken)*.

Gif mig nu något att göra. Nej, det här är för litet lif. Äro lotterna slutsålda till det emaljerade skrinet?

Eugenie *(visar henne lotterna).*

Ja, ändtligen.

Blanka.

Det var bra. Då ställa vi strax till dragningen. *(Stiger upp på en pall och ringer med en klocka).*

Friherrinnan och Eugenie *(på samma gång)*.

Blanka! Hvad tänker du på!

Wulf

Fröken Blanka — för alt i verlden! —

Blanka *(afbryter tvärt ringningen och stiger ned från pallen)*.

Hvad är det?

Friherrinnan.

Så tanklös, min älskling — inte passar det för dig — det där bruka ju alltid marskalkarna —

Blanka.

Tror mamma det var någon, som märkte det?

Lagersköld.

Det är en herre i buffeten, som förklarar, att han inte vill låta servera sig af någon mindre än den sköna drottning Blanka själf.

Blanka.

Hvem är det?

Lagersköld.

Det är vicomte de Britzi. Han säger att han betalar 500 kronor för ett glas vin af er.

Blanka.

Bed honom då komma hit. Jag får strax hit vin.

(Lagerskiöld går.)

Wulf

Fröken Blanka — det gör ni inte.

Blanka.

Hvad nu då?

Wulf

Tag inte emot denne snobbs närgångna uppmärksamhet. Låt mig gå och häjda Lagerskiöld och säga, att ni inte vill —

Blanka.

Hvarför det?

Wulf

Känner ni då inte, att hans efterhängsenhet är en förolämpning? Och — fröken Blanka — är det värdigt att så där låta kurtisera sig af hvem som hälst?

Blanka.

Jag låter kurtisera mig af hvem jag behagar. Men tyrannisera mig — af ingen.

Baron *(kommer tillbaka med en vinkaraffin och några glas på en bricka).*

Blanka *(häller i ett glas åt sig och tömmer det häftigt)*.

Baron *(bjuder friherrinnan).*

Friherrinnan.

Nej, tack.

Baron.

Se så där ja.

Friherrinnan.

Det var vatten jag ville ha, men du var inte så god och frågade — nå, det var ju helt naturligt. Blanka var ju så ifrig att få sitt vin och det gick inte an att låta henne vänta.

Blanka (kysser moderns händer).

Lilla mamma, hvad har jag gjort? Jag drack utan att bjuda dig först. Är det inte förskräckligt, att jag aldrig blir uppfostrad!

Friherrinnan *(ömt omfamnande henne).*

Tänk inte på mig, min lilla flicka! Jag träder så gärna i andra rummet för dig. *(Reser sig.)* Eugène, vill du vara snäll och gifva mig din arm. Min vagn har redan länge varit här och jag är så trött. *(Till grefvinnan, som närmar sig ståndet.)* Får jag anförtro dig min lilla dotter på en stund, söta Euphrosyne? Om hon får följa med dig och din dotter till kapten Wulf, så komma min man och jag efter dit, sedan jag hvilat mig.

Grefvinnan.

Alt för gärna!

Blanka.

Men kom ihåg, att om du skolkar så far jag hem och hämtar dig. Jag dansar inte en dans, förr än du är där.

Friherrinnan *(kysser på fingret åt henne).*

Älskling! *(Afsides till Wulf.)* Ni ansvarar mig ju för att ingen obekant får närma sig henne.

Wulf *(kysserfriherrinnans hand).*

Säkert. Jag lemnar henne inte ett ögonblick förr än basaren stänges.

(Baron och friherrinnan gå. Grefvinnan och Eugenie gå öfver till vänstra ståndet.)

Blanka *(till Wulf, ser efter friherrinnan).*

Hon är så öm mot mig. Därför håller jag af henne.

Wulf

Bara därför?

Blanka *(efter ett ögonblicks besinning).*

Ja — bara därför — och för att hon gör lifvet angenämt för mig! — för att hon hatar de andra — de andra, som tro sig kunna ha anspråk på mig — och som jag också hatar. Hon är fin och elegant och verldsvan och alt det som jag beundrar. Det simpla — det råa — alt det där fula, otäcka — det kan aldrig nå mig i hennes närhet.

Vicomten *(kommer).*

Sköna drottning — er slaf föreställer för er sin undergifvenhet. Jag är stolt att få presentera min hommage åt sa majesté, drottning Blanka.

Blanka *(slår i vin och räcker glaset till vicomten med förbindligt koketteri).*

Vicomten

Mademoiselle — vågar jag utbedja ännu en favör — en stor. Att ers majestät behagade kredensa drycken.

Wulf *(gör en häftig rörelse som för att häjda henne).*

Blanka *(ser trotsigt på honom och för glaset flyktigt till sina läppar, samt räcker vicomten del sedan).*

Men nu kostar det 1,000 kronor.

Vicomten

Med förtjusning. *(Tömmer det, smackar med läpparna; räknar upp sedlarna på bordet.)*

Blanka *(tar emot dem och lägger dem i ett litet elegant kassaskrin).*

Vicomten *(kysser hennes hand).*

Wulf *(gör en otålig rörelse mot honom).*

Vicomten

Jag generar visst. *(Bugar och aflägsnar sig.)*

Cecilia *(till grefvinnan).*

Jag undrar om kapten Wulf nu också tycker att Blanka för sig som en verklig verldsdam.

Grefvinnan.

Där ser man, hur den medfödda simpelheten ändå sitter i. Stackars v. Dührings i alla fall!

Wulf *(häftigt till Blanka, i det han kommer tätt inpå henne ini ståndet, där de båda nu äro ensamma).*

Detta går för långt.

Blanka.

Ni kan själf få ett glas på samma vilkor.

Wulf *(skjuter häftigt tillbaka brickan).*

Blanka.

Jaså — ni prutar — ni vill ha det gratis. *(Slår i ett glas och bjuder honom det leende.)*

Wulf *(hviskande).*

Kom! Jag vill tala med dig. Ensam!

Blanka *(drar sig undan och börjar ordna i ståndet).*

Ensam! Hur är det möjligt här? Men hvarför blir du så häftig? Jag ville bara, att de alla — Cecilia och de andra — skulle se, att Blanka Österberg förstår att låta uppvakta sig som drottning Blanka.

Wulf.

Och för en sådan lumpen fåfänga tvekar du inte att såra och kränka mig.

Blanka.

Lumpen fåfänga! För att jag inte vill, att det där sällskapet skall förakta och förödmjuka mig. Jag är en lika förnäm mans dotter, som de — och min natur är lika förnäm som någon af de andras.

Wulf.

Ingen skall våga kränka dig, då du blir min.

Blanka *(böjer sig lätt framåt med båda händerna på bordet).*

Nu har du igen det där svarta i ögonen. Nu tycker jag om dig. Jag tycker om dig för att du är stark och oböjlig — för att ingen vågar sig på dig — inte jag själf en gång — riktigt.

Wulf *(hviskar).*

Å, hvarför kan jag inte ta dig på mina armar och bära dig bort med mig till någon undangömd vrå och säga dig, hur vanvettigt jag älskar dig!

Blanka.

I afton — på festen hos dig. — I vestibulen bakom de stora kameliorna.

(Folkträngseln har börjat aftaga strax efter tablån; nu äro endast de tjänstgörande herrarna och damerna kvar.)

Grefvinnan.

Det är tid att stänga nu. Inga nya besökande få släppas in.

Cecilia.

Ja, låt oss skynda oss att bli färdiga snart. *(Med en blick på Blanka.)* Alla ömma herdescener föreslår jag, att vi uppskjuta tils vi komma till kapten Wulf i afton.

Wulf.

Jag skyndar då före hem för att se att alt är i ordning att taga emot mina gäster. Välkomna efter, mitt herrskap! *(Han går.)*

Agnes *(kommer fram till Blanka).*

Blanka *(häftigt).*

Hvad vill du! Hvarför har du gått och fixerat mig så där hela aftonen? Du har ett sätt att spänna ögonen i en som är så obehagligt — säg hällre, hvad det är.

Agnes.

Jag ville bara säga dig att jag talat vid den där unge mannen och flickan. Kände du inte igen dem?

Blanka *(sysslande i ståndet).*

Nej.

Agnes.

Jag skref upp hennes namn och adress. Det var Svea Österberg.

Blanka *(som förut).*

Jaså — det intresserar mig inte. Hvad ha Blanka v. Dühring och Svea Österberg med hvarandra att göra?

Agnes.

Är det den hälsning, du vill jag skall framföra till henne och — modren — då jag nu far och besöker dem?

Blanka.

Du far och besöker dem? Du! Hvarför det? Hvad vill du mig, Agnes? Hvad har jag gjort dig för ondt, efter du så här förföljer mig? Låt mig vara i fred — låt mig vara i fred! *(Brister i gråt, men fortfar att syssla nervöst i ståndet.)*

Agnes *(mildt).*

Farväl så länge då, Blanka. Vi träffas senare hos kapten Wulfs.

Blanka *(i det hon ser ned och låtsar vara ifrigt sysselsatt i ståndet).*

Tag reda på, hvar den där Frithiof bor — och hör — tror du att det blir svårt för honom att få något arbete? Kapten Wulf har afskedat honom.

Agnes.

Att nu bli afskedad vill säga det samma som misère — kanske också förfall och krogen —

Grefvinnan *(kommer fram till ståndet).*

Om fröken Blanka är färdig nu, så fara vi.

Blanka *(ser hastigt upp).*

Tack, men — min kusin har lofvat, att jag får fara med henne i hennes vagn. —

Grefvinnan.

Såå! Ja, jag vet verkligen inte, om jag törs, när jag fått i uppdrag — och fröken Agnes skall väl dessutom fara hem och göra toalett först.

Agnes.

Nej, jag gör aldrig större toalett än min svarta siden.

Blanka.

Jag är säker på, att mamma skall tillåta mig fara med Agnes.

Grefvinnan.

Ja, fröken Agnes är inte som vanliga unga flickor. Så själfständig — alltid litet singulière — så att jag tror nog det går an —

Agnes.

Jag tackar för förtroendet. Blanka skall inte ta någon skada af att följa med mig. *(Tar Blanka under armen och drar henne in i ett hörn af ståndet, under det grefvinnan går tillbaka till Cecilias stånd.)* Du vill verkligen —

Blanka.

Efter du i alla fall nödvändigt vill göra mig olycklig.

Agnes.

Är du således lycklig, som det nu är?

Blanka *(häftigt)*.

Lycklig! Å — jag är så förtviflad, tvärtom, att jag hundra gånger om dagen önskar att jag vore död.

Alt sedan jag kom till Stockholm — alt det gamla har rifvits upp. Bara jag går på gatorna — ja, jag är bokstafligen rädd att sätta min fot på gatan — *där* stod jag utanför den granna boden och slukade med ögonen de delikatesser, som voro utbredda i fönstret — *där* stod jag och såg de rikas barn åka kälke i sina små hvita pelsar och jag hade en sådan lust att bara rusa på dem och skuffa omkull dem — och *där* sprang jag och köpte hem bränvin åt Österberg, när han låg som ett djur därhemma och bara skrek på mer — å, hvilka minnen! Att glömma dem — att fly dem, det går inte, hur mycket jag än försöker.

Agnes.

Försök därför inte. Det är bättre att se dem modigt in i ögonen.

Blanka.

Vi fara således nu?

Agnes.

Ja — om du vill.

Blanka *(tar sig öfver ögonen)*.

Å — så som jag darrat för denna stund! Jag visste ju, att den måste komma en gång — men jag har varit riktigt glad, att jag inte vetat, hvar de bodde, ty så länge kunde jag ju inte — Men vi säga väl ingenting till pappa och mamma, Agnes?

Agnes.

Jo, naturligtvis. Intet bedrägeri — det inlåter jag mig inte på.

Blanka.

Nå — det blir en scen! Och tårefloder! Men det måste i alla fall ske en gång. Och det sker aldrig med deras

tillstånd.

Agnes.

Det tror jag med — men du bör själf afgöra — å ena sidan din pligt mot dem, att vara dem lydig — å andra sidan din pligt mot din mor, att vara henne trogen. Jag anser nu för min del trohet för mer än lydnad —

Blanka.

Hur länge skall du plåga mig med dina öfverläggningar och skäl hit och dit? Jag öfverlägger aldrig — jag bara handlar. Och nu far jag dit, om också hela verlden uppreste sig mot mig.

(Under det föregående ha åtskilliga af de säljande damerna samlat sig omkring Cecilias stånd, där kammarherren sitter och räknar deras kassor.)

Arla.

Jag har sålt för 500 kronor.

Cecilia.

Jag har fått in 1,000 kronor.

Eugenie.

Jag har sålt för 300.

Grefvinnan.

Lilla Eugenie hade så svårsålda saker.

Kammarherren.

Och fröken Blanka, om jag får be?

Blanka. *(går stolt fram med sitt lilla kassaskrin i handen).*

2,000 kronor.

Cecilia.

Ja — när man säljer kyssar — d. v. s. jag menar kyssar på vinglas.

Gurli.

Jag har fått in 100 kronor på bara duschar och röda näsor.

(Ridån faller hastigt.)

ANDRA AKTEN.

(Ett fattigt, oordentligt kök med trasiga trästolar och flera bäddar, större och mindre, samt en vagga. Milda, Olga, Josefina, Alexius och Albanus finnas i rummet. Några af dem gråta och skrika, Milda sitter vid vaggan, modren är försjunken i läsningen af en liten ströskrift, ett par af barnen slå och hänga mot henne.)

Albanus.

Mamma, jag vill ha litet kaffe.

Alexius och Olga.

Jag med — jag med!

Fru Österberg *(utan att se upp).*

Titta efter, om det fins något kvar på pannan.

Albanus och Olga *(gå till spisen och undersöka kaffepannan — hälla upp ett par små skvättar åt sig i trasiga koppar).*

Alexius.

Men jag vill ha lite mjölk också.

Olga *(drickande).*

Å, tyst med dig, Alexius, det fins ingen mjölk.Josefina.

Mamma lilla, jag har så'n värk.

Fru Österberg.

Stör mig inte så oupphörligt, barn. Ni ser ju, att jag läser Guds ord. Bed till den käre Jesus, så hjälper han dig nog från din värk, lilla Josefina.

Olga *(vid fönstret, ångestfullt).*

Nu kommer pappa hem! Och han är full! *(Springer och gömmer sig bakom en säng.)*

Josefina *(gömmer hufvudet i moderns knä).*

Mamma, låt honom bara inte slå mig — inte mig.

Milda *(störtar upp från vaggan och kryper in i vrån vid spiseln).*

Albanus — kom hit — jag skall gömma dig. *(De trycka sig in i vrån.)*

Alexius *(kryper upp i sängen och drar täcket öfver sig).*

Jag sofver, jag.

Fru Österberg.

Frukta ingenting, barn. Har inte Herren sagt: I skolen icke frukta eder, ty jag är med er. Kom hit till mig allesammans, barn. Vi ska' sjunga en sång just som pappa kommer i dörren.

(Alla barnen samlas kring henne utom Alexius, som ligger kvar i sängen; de sjunga alla med darrande röster:)

Vi vandra till Kanaan med sång och standar, Och strida mot mörkret vi måste enhvar; Så låt oss förenta vår ovän slå ned. Hvem älskar sin Herre? Hvem vill nu följa med?

Österberg *(kommer in med stort buller).*

Hvad är det här för ett helvetes gnäll? *(Går framåt golfvet och knuffar undan barnen till höger och vänster. Ett par af dem börja genast att gråta högt.)* Tig, ungar, eller jag skall ge er att lipa för jag, skall ni få se. *(Fattar tag i ett af de gråtande barnen och ruskar det vid armen. Barnet blir stumt af skräck — äfven de andra tystna, gråta i smyg i vråarna.)* Nå, kärring, har du mat i ordning nu åt din herre och husbonde?

Fru Österberg.

Nej, söta Österberg, jag visste ju inte, att du skulle komma hem.

Österberg.

Söta Österberg, ja — åt helvete med ditt söta! Söt i mun kan du nog vara, men göra något i huset, det duger du inte till. Springa i sirapskyrkan och sjunga läsarpsalmer, det kan du — men ge din man en bit ordentlig mat, det gitter du inte. *(Går till spiseln, rycker bort kaffepannan och slänger den framåt golfvet, så att kaffet far ut och ett af barnen träffas på foten.)* Ser man någonsin annat än den förbannade kaffepannan på spisen! Men jag ska' lära

dig, kärring, att ha respekt för din husbonde, jag. *(Närmar sighustrun med vacklande gång och ger henne en spark. Hon faller baklänges, men reser sig igen. Han rusar på henne och tar henne i håret, som han rifver ned och gör min af att släpa henne framåt golfvet, då dörren, efter en knackning, öppnas, och Blanka och Agnes inträda. Blanka är insvept i en fotsid pelskappa, Agnes är i samma drägt som på basaren. De stanna förskräckta vid dörren. Österberg släpper hustrun och stirrar på de inträdande. Hustrun ser äfven på dem under häpen tystnad.)*

Fru Österberg *(tar några osäkra steg framåt golfvet.)*

Är detta — är det inte — nej, det må jag säga — ett så rart besök. — Att Blanka kom till mig till slut ändå! Ja, nog för jag väntat alla dagar — alt sedan jag hörde af portvakten hos barons att herrskapet skulle komma till staden har jag inte haft ro i kroppen —. Jag stod vid porten om aftonen, när herrskapet kom, och såg min egen flicka stiga ur vagnen — fast jag inte vågade gå fram och hälsa.

Österberg *(kommer vacklande fram mot hustrun).*

Aja, inte hade det varit värdt för dig häller, kärring. Tror du hon hade velat kännas vid dig, den där!

Agnes *(går fram och talar vid barnen och delar ut traktering, som hon medhaft i en korg).* Österberg.

He! Hvad är den för en! Det är väl en så'n där fedrations-fru, kan jag tro. Men fruarna får ursäkta, att jag håller hustukten vid makt hemma hos mig. *(Tar hustrun hårdt i armen och ruskar henne.)*

Blanka *(som stått orörlig hela tiden och bara stirrat på de närvarande, brusar upp).*

Ni understår er inte att lägga hand på henne i min närvaro.

Österberg *(granskar henne med en oförskämd min och händerna i byxfickorna; kastar sig därefter bakut med kroppen och brister i gapskratt).*

Tror hon kanske jag har respekt för henne! tror hon jag låter impregnera på mig af hennes högfärdiga miner och fina kläder. Ånej, därtill har jag alt för många gånger klått upp dig, du, och piskat dig både gul och blå. *(Närmar sig henne med knuten hand.)* Det var alltid det bästa sättet att straffa mor din, när jag dankade på hennes högfärdsunge.

Blanka *(skyggar tillbaka och griper tag i Agnes; skriker:)*

Rör mig inte — rör mig inte, säger jag!

Fru Österberg.

Söta Österberg — inte ska' du tala så där, när det är bättre människor här —Agnes *(går fram till Österberg och tar honom i armen).*

Se på mig, herr Österberg! Se mig lugnt in i ögat och hör hvad jag säger. Ni är drucken nu och därför förgår ni er så. När ni vaknar upp ur ruset skall ni blygas öfver ert beteende — försök därför nu att beherska er. Förstår ni mig?

Österberg *(förlägen).*

Jaha — gu' bevars, inte illa ment, lilla hennes nåd. Se, inte ska' någon skälla mig för full — för de ä' en helvetes lögn — men måtro, man har inte så roligt, ser hennes nåd, när man kommer hem och är hungrig och ungarna lipar och kärringen ä' gudsnådelig och så'na där grannlåts-fruar komma på besök — med all respekt te säjandes. Och kroppen behöfver sin föda, ska' jag säja. För arbetet tär på lifstråden och arbetaren är sin lön värd, säger den heliga skrift — och si jag har alltid sökt att ställa mig guds ord till efterrättelse —

Agnes.

Nu vet ni inte, hvad ni säger igen —

Österberg.

Vet jag inte — det var då en evig lögn, det — för si den heliga skrift den känner jag från perm till perm, förmedelst att hustru min har sådana utmärkta predikogåfvor.Blanka *(till Agnes).*

Hur kan du stå och höra på hans vedervärdiga prat! Laga för all del att han går härifrån. Jag blir utom mig bara af att se honom och höra hans stämma.

Agnes.

Vill inte herr Österberg kanske gå ut en stund och lemna Blanka med sin mor?

Österberg.

Jo, för all del, är det så, att jag generar, så — var så god och predika och sjung salmer så mycket fruntimmerna behagar — jag går till krogen till mina gelikar — *(Nyper hustrun, i det han går.)* Dig träffar jag väl alltid, kärring. Vi får väl göra opp räkningen mellan oss vid lägligare tillfälle.

Agnes.

Om herr Österberg ville vänta litet med att gå till krogen — jag skulle så gärna vilja språka litet och få några upplysningar om arbetsförhållandena under den här svåra krisen.

Österberg.

Ja, arbetarna har det förbannadt uselt, ska' jag säga hennes nåd. Och det fastän vi ä' liksom hela samhällets stödjepelare, om jag får lof att säga som jag tänker.

Agnes.

Skola vi kanske gå ett slag tillsammans nedåt gatan? — *(Till Blanka.)* Jag kommer och hämtar dig sedan. *(Vänligt till fru Österberg.)* Farväl så länge!

Österberg *(krusar vid dörren.)*

Litet folkvett har man väl. Och det är inte hvar dag, man får gå i sällskap med så granna fruar. *(I det de gå.)* Jo, si hennes nåd, arbetarna, det är just som själfva stödjepelarna, det —

Blanka.

Å — det är afskyvärdt! det är så motbjudande, så styggt, så vedervärdigt — hur kan man lefva i detta! Jag begriper inte, att — ni — inte skilts åt för länge sedan.

Fru Österberg.

Hvad Gud har förenat skall inte människor upplösa. Och han har inte alltid varit sådan, Österberg. Det var penningarna, som fördärfvade honom.

Blanka.

Penningarna!

Fru Österberg.

Ja, som baron var så innerligen beskedlig och gaf oss, när vi gifte oss. Det var nog så hederligt och frikostigt af baron, men Österberg kunde inte bära så'n medgång. Han hade nog alltid varit litet glad åf sig — men en skicklig arbetare var han då för tiden — men så tyckte han, att han var rik förstås och begynte försumma arbetet, och vi skulle vara som herrskap och bodde i granna våningar i de nya husen. Och så blef jag så fördärfvad af fukten och de många barnen och vi fingo det så svårt, så svårt, att jagmången gång knotade mot Herren och var rakt uppgifven. Men då fann mig Herren i mitt stora elände och nu har jag det så godt, för nu får jag gå till honom med alt. Och jag vet, att han lägger inte större börda uppå, än att man förmår bära den.

Blanka.

Och med den tanken låta ni er nöja. Ja, det är just detta gräsligt förslöande i fattigdomen — alla känslor bli liksom utnötta och urblekta —

Fru Österberg *(sätter sig och lutar hufvudet mot ett af barnen).*

Ja, vi har väl inga riktiga känslor, vi — det är bara fint folk, som har det, förstås —

Blanka.

Ja, det är lyckligt för er. Hvem skulle kunna uthärda ett sådant här lif, om man riktigt kände och förstod hur afskyvärdt det är.

Fru Österberg.

Du har nog glömt din barndom du, Blanka.

Blanka.

Glömt! Å, man glömmer inte sådant. Men det var ändå inte så styggt medan jag lefde uppi det, som efteråt, när jag fått jämförelsepunkter — minnet har varit min värsta pina under dessa år. Å, hvarför skulle jag komma hit? Jag kan inte göra det bättreför er, ni som inte ens vilja ha det bättre — men jag kan bara förgifta lifvet för mig själf. Hvarför skulle ni skicka efter mig? Hvarför fick jag inte vara i fred? Hvarför kunde ni inte unna mig den lycka och glädje jag hade! Bed ni till er käre Jesus, i fall ni tror att han kan göra något för er. Jag kan ingenting göra, och jag vill vara i fred.

Fru Österberg.

Herren skall nog en dag böja ditt hårda hjärta. Jag skall inte låta af att bedja för dig.

Blanka.

Men det vill jag inte — jag vill inte bli räknad med till den här familjen — jag vill — *(Brister i gråt.)*

Milda *(lågt till modern).*

Mamma — är det syster Blanka? Och hvarför gråter hon, hon som är så fin?

Blanka *(ser upp).*

Syster! Syster! Har inte min far förbjudit — *(Böjer sig öfver Milda.)* Hvad är det du heter?

Milda.

Milda.

Blanka

Milda — ja visst. Du är väl tolf, tretton år nu, du? Jag mins dig, du skrek jämt, då du var liten, och man fick aldrig sofva i fred om nätterna. *(Klappar henne nervöst.)* Stackars liten, du ser så sjuk och ynklig ut! Och är detta Alexius? Nej, Alexius borde vara äldre.Fru Österberg.

Nej, det här är lille Albanus. Han har kommit till, sedan du lemnade oss. Och Josefina med. Men hvar är Alexius? *(Går till sången och drar fram Alexius.)* Stackars unge — han har sofvit under alt ihop.

Alexius *(yrvaken).*

Hvad är det? Nej, söta pappa, slå mig inte, slå mig inte!

(De andra barnen skratta.)

Fru Österberg.

Pappa är inte här. Kom fram och hälsa på stora syster Blanka. Mins du henne?

(Alexius kommer fram och Blanka böjer sig halft vänligt, halft otåligt öfver honom.)

Blanka.

Hvad är det med hans hand? Hvarför är den så ombunden?

Fru Österberg.

Å — han råkade i olycka en gång, stackarn, när barnen var ensamma hemma och det tog eld i gaslampan och Alexius blef så illa bränd så han låg här sen och skrek i många nätter och se’n slog det sig köld i och nu säger doktorn att han är rakt fördärfvader för hela lifvet.

Blanka.

Å, det är ju förskräckligt. Men att lemna så små barn ensamma!Fru Österberg.

Hvad skall man göra! Jag har mången gång måstat ut i arbete med tvätt och annat ett par veckor sedan den minsta blifvit född.

Blanka *(lutad öfver vaggan).*

Hvad heter den här lille?

Milda.

Det är Johannes.

Blanka.

Men ögonen äro ju alldeles igensvullna på honom.

Milda.

Ja, det är af fukten här. Han får bara upp dem en liten stund på dagen — men då skrattar han och är så glad, så.

Blanka *(lägger handen öfver ögonen).*

Hu, det ser så styggt ut!

Fru Österberg.

Ja — man har inte så roligt alltid. Nog har du råkat bra lyckligt ut. Du är väl riktigt tacksam mot baron och friherrinnan för deras godhet?

Blanka.

Deras godhet! I tolf år lemnade min far i alla fall sitt barn så öfvergifven och olycklig, som jag var här. — Min fostermor rådde inte för det, hon kunde ju inte veta, att jag fans till.Fru Österberg.

Jo, nog visste hon det.

Blanka.

Visste hon — när fick hon veta det?

Fru Österberg.

Det visste hon, innan hon gifte sig med baron.

Blanka.

Är det sant? Vet du det säkert?

Fru Österberg.

Ja, eftersom den fina fröken, hon då var, själf gaf mig pengar och sa’ till mig: här skall du få, om du aldrig talar om hvems barnet är. Och så tvingade de mig att gifta mig med Österberg, för att han skulle taga alt på sig,

förstås.

Blanka.

Och det gjorde hon — hon med sina vackra grundsatser!

Fru Österberg.

Det var inte förr än hennes egen, enda flicka dog, som Herren fick bugt med hennes hjärta, så att hon kom att tänka på dig. Och det var bara för att de tyckte du var vackrare, förstås, som de togo dig och inte Svea.

Blanka.

Svea! Hvarför skulle de tagit Svea?

Fru Österberg.

Ja, hvarför kunde de inte tagit henne lika väl, om de inte tyckt att hon inte passade så bra till attbli ett riktigt fint fruntimmer. Bara du bevarar ditt hjärta för högfärd, du barn, som fått det så bra, och tänker på din stackars, fattiga syster.

Blanka.

Svea — men hvad hade de med henne att göra, frågar jag? Det var ju därför, att jag var min fars dotter — —

Fru Österberg.

Nå, än Svea då — hon var ju hans dotter, född i synd och skam liksom du.

Blanka.

Svea hans dotter — hon skulle således vara min syster, min riktiga syster! Det är inte möjligt.

Fru Österberg.

Nej, det är då sant — så länge du var här, hörde du inte något om det. Du trodde att du också var Österbergs dotter, ända till den dagen, då baron kom hit och talade med dig.

Blanka.

Ja — ja visst -- --

Fru Österberg.

Ja — och så kom de begge da'n därpå och tog dig med sig strax. Och de ha aldrig talt med dig om Svea?

Blanka.

Aldrig — och vet min fostermor detta också?

Fru Österberg.

Åja, visst vet hon, att baron har en mängd barn —Blanka.

En mängd! Ändå fler?

Fru Österberg.

Åja, han var en så'n där glad och lättsinnig herre i sin ungdom och hade döfvat sitt samvetes röst —

Blanka.

Hvar är Svea? Jag vill se henne — jag vill tala med henne.

Frithiof *(kommer utifrån).*

Nej, ser man på — fröken har vågat sig hit bland pöbel och pack!

Blanka.

Hvar är Svea? Hon var ju med dig på basaren. Kommer hon inte hem snart?

Frithiof.

Svea har inte hem här, inte.

Blanka.

Inte! Hvar bor hon då?

Fru Österberg.

Hon kommer hit ibland. Men hon törs inte ofta — för Österberg, han kör ut henne, bara han får syn på henne.

Blanka.

Jag vet — han tålde henne aldrig.

Fru Österberg.

Nej — och så fick flickan den vanan att gå bort och ligga om nätterna hos de andra fabriksflickorna.Blanka.

Nå?

Fru Österberg.

Och si, när fadren är på den kanten, så önskar jag de var borta allihop, för jag är så rädd han skall slå dom fördärfvade. *(Afsides till Blanka.)* Och så var det väl emellan Frithiof och Svea, så att han var alltid på hennes parti och uppreste sig mot Österberg och de kom ihop sig förskräckligt. Och då måste flickan ur huset.

Blanka.

Så att du tycker om henne, Frithiof? Tänker du kanske på att en gång kunna gifta dig med henne?

Frithiof.

Gifta mig — en afskedad stackare, som jag! Nu lär alt de samlade styfrarna gå åt ändå. Och Svea får bli i eländet.

Fru Österberg.

Hvad i allan da’r säger du, Frithiof — har du fått afsked? Hur har du då stält dig?

Frithiof.

Fråga *henne*. Kapten Wulf är som e±t slags fästman åt henne, efter hvad jag kunde tycka — och det vore inte trefligt, förstås, för den, som skall bli fru i hans fina hus, att ha en gammal bekant bland *pöbeln* i verkstaden.

Blanka.

Hela ditt djärfva, opassande uppförande på basaren tycker jag annars är förklaring nog.Det var du, som retade mig till det med dina högfärdsminer. När jag såg dig — och så tänkte på henne, som är din syster — då kokade det i mig. — Men sak samma. Kapten har länge haft ett horn i sidan till mig och var nog glad att nu få en anledning att köra bort mig. Det skulle gå mig som Nyberg och Åström, förstås.

Blanka.

Hvad är det med dem?

Frithiof.

Det var ett par af de dugligaste arbetarna på hela verksta'n. Men de var med på folkmöten och talade för folkets rättigheter och om att vi skulle sammansluta oss och bevaka våra egna intressen och inte bara våra husbönders. Och därför fingo de afsked i förra mån'. Jag visste nog, att min tur också skulle komma.

Fru Österberg.

Men nu har jag väl aldrig hört — kapten Wulf fästman te' Blanka!

Frithiof.

Ja — så konstigt kan det gå.

Albanus *(tar honom i hand och hviskar något).*Frithiof.

Ja — ni ska' få hvad jag lofvade i alla fall. *(Tar upp ur fickan kakor och karameller och delar ut bland barnen.)* Här har ni lite af grannlåterna på basaren. *(Drar upp ur en annan ficka ett paket och slänger det till fru Österberg.)* Och där är en bahytt till moster.

Fru Österberg.

Käre Frithiof — hur i allan da'r — *(Öppnar paketet och tar fram en svart hufva.)*

Frithiof *(kort).*

Moster sa' ju, att hon inte kunde gå i kyrkan i kölden, för hon hade så tunnt på hufve' —

Fru Österberg.

Hvad du alltid är beskedlig, snälle Frithiof — men du har inte råd till så'nt.

Frithiof.

De sålde till vrakpris för att få slut — och för resten hade jag redan köpt den, när jag brakade ihop med kapten — hädanefter lär det inte vankas några presenter — jag tänkte få samladt till en kappa åt Svea, men nu får hon alt se sig om.

Svea *(kommer häftigt in; går fram till spisen).*

Hu, jag fryser så att jag är rakt fördärfvad. Hm! Så fint främmande här är! — Mamma, fins det inte en pinne att lägga på spisen? Å, det värker — det värker. Händerna ä' ömma som bölder. *(Står och gnuggar händerna mot hvarandra och kryper upp i spisen.)*Fru Österberg.

Stackars barn — det fins inte en sticka.

Blanka *(knäpper upp silfverknäppena på sin kappa och ser tvekande på Svea).*

Har du det så smått? Berätta mig litet om hur du har det.

Svea.

Hur jag har det? Å, du som nu blifvit så fin har väl aldrig hört talas om en så'n en, som jag. Men de förnäma herrarna, du umgås med och som kurtisera dig — de ha nog reda på oss, de.

Frithiof.

Tig! Hvad skall det tjäna till att stå och babbla om din egen skam!

Svea.

Å, hon kan gärna höra, hur en ann' har det, hon som stod däruppe så högfärdig och lät kalla sig för drottning. Hvad är det för konst att vara dygdig, då man har det som hon. Men en ann' stackare, som kastas ut på gatan midt i natten af en drucken, vanvettig människa, som Österberg —. Och se'n man en gång börjat på den vägen, är det bäst att hålla sig där man är — det är i alla fall ingen, som vill veta af en.

Frithiof.

Det vet du inte är sant, Svea. Vill du arbeta och bli ordentlig, så har du mig, som inte svigtar.Svea.

Åh — arbeta. En sån en, som jag! Hvad kan jag få för arbete — och jag vill inte arbeta i alla fall —

Frithiof *(knytande handen).*

Det är just förbannelsen! Det är förbannelsen, som de rika dra' ned öfver oss. De fördärfva flickorna för oss med sitt guld, som vi arbetat ihop åt dem.

Blanka.

Och hvart skall det taga vägen, om du fortsätter så där?

Svea.

Å -- jag vet nog råd för det. Och jag blir väl inte häller den första, som går i sjön, när man inte kan hålla ut längre.

Frithiof.

Så säger hon alltid! Men förr än du skall göra ändå på dig, så skall alt en annan —

Svea.

Ja — du har alltid varit beskedlig du, Frithiof. Men gå inte och gör en olycka för min skull, för jag får det inte bättre för det.

Frithiof.

Å! att tänka, att om jag haft kvar mitt arbete, så hade jag snart lagt ihop så mycket, att vi kunnat gifta oss.Blanka.

Och du ville verkligen gifta dig med henne, Frithiof?

Frithiof.

Det är intet ondt med henne i själ och hjärta. Han lockade henne ifrån mig, han som hade makten — de förnäma herrarna kan göra hvad de vill med en så'n där fattig flicka, som har lite högfärdstankar i hufvet till, som Svea alltid hade, se'n hon fick ordning på, att hon var bättre mans barn.

Blanka.

Hur länge är det sedan hon först — blef lockad från dig, som du säger?

Frithiof.

Det är två år sedan nu. Och sedan hade hon en ann' usling till fästman, som narrade från henne alla pengarna, som den förste gifvit henne. Och så har det gått ner för backen och nu vill hon själf inte hällre än komma från det där lifvet — och hade hon blitt gift med mig, så hade hon blitt en så bra människa som någon. Å, jag vet inte hvad jag skall ta mig till — jag kunde vara färdig att — *(Knyter handen.)*

Blanka.

Seså — lugna dig! Jag skall tala vid kapten Wulf. Jag far just nu dit. Han skall ta dig tillbaka i arbetet.Frithiof.

Laga hällre, att jag får tala vid honom själf. Jag vet nog, hvad jag har att säga, om du bara lagar så, att han inte strax tystar mun på mig. Det är hårda tider för arbetarna — men det generar inte honom, han bygger ett hus, som är inredt som ett slott, säger de, så grannt och präktigt. Det är med våra pengar, han bygger det, ser du — för vårt arbete. Och nu håller de på att tända däruppe till festen i afton och vaktmästare springer i trapporna, och bara växterna, som farstun är klädd med, går nog till 1OO kronor, och i morgon ä' de vissna —. Och under tiden sitter hans arbetare i usla kyffen och har inte råd att lägga på en extra brasa, fast kölden smäller i knutarna. Kan någon rättvis människa undra på, om sådant väcker ond blod — hvad! Men det gör detsamma — laga bara jag får honom i tal.

Blanka.

Ja — kom efter mig dit om en stund, så skall jag ställa om, att du slipper in. Jag vill att han själf skall få svara på dina beskyllningar.

Frithiof.

Vill du verkligen det? Nu i afton, på festen? Men säg ingenting till kapten, förr än jag kommer. Låt mig själf få tala min sak. *(Går hastigt.)*

Svea.

Nu är det väl bäst jag ger mig af med.Fru Österberg.

Men, barn lilla, blir du inte här i natt? Det är så kallt och stygt ute —

Svea.

Nej tack — rätt som det är kommer väl Österberg hem och då blir jag utsparkad.

Blanka *(tar hastigt af sig kappan och kastar den öfver Svea).*

Se där — tag den här, så du inte behöfver frysa så mycket! Det får bli i stället för den Frithiof hade velat gifva dig.

Fru Österberg *(slår ihop händerna).*

Nej, jag säger då jag — jo, nu ser du ut som herrskap, du också! Men har du då inte vett te' tacka, barn!

Svea *(knäpper igen kappan med triumferande min).*

Nu kan den ena systern vara rätt så vacker som den andra. Det är kläderna, som gör det mesta i alla fall. *(Skjuter hatten på sned och drar luggen längre ned mot ögonen; springer mot dörren.)* Nu ska' det bli lifvadt! Hvad den där otäckan Johanna ska' bli arg! Hon som gått och kråmat sig i sin fina kappa och petat undan mig!

Blanka *(springer fram och tar henne i axeln).*

Hvad menar du med det där?Svea.

Å, jag menar bara, att när man är fattig och trasig är det ingen, som vill se åt en. Men när man är fin och vacker —

Blanka *(skriker).*

Svea! Du går inte! Du går inte!

Agnes *(kommer utifrån).*

Är du färdig nu?

Blanka.

Å, Agnes — hvad är det för en förbannelse som gör, att när man vill göra godt, så vänder det sig bara till det onda? Det är afskyvärdt!

Svea *(rycker upp ett par knäppen på kappan).*

Var så god och tag tillbaks den då. Du kan köpa dig en ny och ändå finare, när du vill — men jag ser nog i alla fall, att du inte unnar mig denna —

Agnes.

Du kan ju skicka henne en ny kappa i morgon. Men att fara utan nu i kölden —

Blanka *(visande tillbaka kappan med båda händerna).*

Nej, jag tar inte igen den.

Svea.

Nej, det förstås — när den sutit på en så’n en, som jag —

Blanka.

Du är orättvis!Svea.

Är jag orättvis? *(Går hastigt fram emot Blanka och ser henne rätt in i ögonen.)* Kyss mig!

Blanka *(studsar tillbaka).*

Svea.

Visste jag inte det! Vi har samma far och samma mor, vi båda — men den, som fadern vrakat, den kan naturligtvis inte den fina systern häller vilja kännas vid — och så är det bäst jag håller mig där jag är.

Blanka *(kastar häftigt armarna om henne och kysser henne).*

Nej — inte om jag kan rädda dig! *(Störtar ut, följd af Agnes.)*

Svea *(blir stående midt på golfvet och knäpper sakta upp kappan helt och hållet samt lägger den från sig på en stol — stryker sedan med en häftig rörelse af sig hatten och trampar på den, hvarefter hon kastar sig ned på en låg stol, sätter händerna för ansigtet, böjer hufvudet ned mot knäna och snyftar högt).*

(Ridån faller.)

TREDJE AKTEN.

(En vestibul hos kapten Wulfs. I fonden en half cirkelformig vägg med nischer med byster samt en lång, halfrund divan. Mellan nischerna äro väggarna klädda med brokiga väfnader. Höga praktväxter och hvita byster på kolonner. Frampå golfvet till vänster en buffet med bakgrund af växter. Till höger den mattbelagda trappuppgången med en balustrad. Närmast förgrunden till höger öppna dörrar till biblioteket, till vänster halfva väggen öppen till en upplyst salong, där flera gäster röra sig. Alla unga damer i kostymer från basaren. Till vänster i förgrunden en låg divan, beskuggad af ett par stora kamelior. Öfver divanen hänger en brokig, japansk parasoll, genom hvilken ett rödt ljussken framtränger.)

Wulf *(står vid trappuppgången och tar emot ankommande gäster).*

(Grefvinnan och Eugenie komma i trappan. Liksom alla damerna ha de kapporna på, då de komma upp, men vaktmästarne möta och taga dem af samt bära bort dem.)

Wulf.

Mjuka tjänare! Mycket välkomna. Men — fröken Blanka?Grefvinnan.

Nej — hon är inte med oss. Hon åkte med sin kusin, fröken Agnes v. Dühring. Men är hon inte redan här? De foro en lång stund före oss.

Wulf.

Det var besynnerligt. Får jag lof, fru grefvinna!

(Ger grefvinnan armen.)

Grefvinnan.

Å — ett så charmant hem, bäste kapten Wulf! Så utsökt vackert öfver alt. Det är bara en alt för raffinerad lyx för ett ungkarlshem.

Wulf.

Det är fullkomligt sant. Också skall jag försöka att så fort som möjligt afhjälpa den bristen.

Grefvinnan.

Ryktet har kanske sagt sant — man hviskar om att det är för att fira en förlofning, som vi fått nöjet samlas här i kväll.

Wulf *(som oupphörligt oroligt ser mot trappan).*

Det är egentligen för att inviga mitt nya hus, som jag tagit mig friheten — men får jag inte lof att föra grefvinnan in i salongen? *(De gå ut i salongen, hälsa där på andra gäster.)*

(Baron v. Dührings komma.)

Wulf *(kommer emot dem).*

Fröken Blanka?Friherrinnan.

Är hon inte här?

Wulf.

Nej — och när hon dröjde så länge, trodde jag att hon farit hem för att hämta — alla de andra damerna från basaren äro här. Och de säga, att fröken Blanka for tidigt därifrån.

Friherrinnan.

Min gud — hvad kan ha händt henne?

Baron.

Händt henne — men, min ängel, du ser då spöken midt på ljusa da'n. Hvad skulle händt henne? Hon har kanske farit hem för att hämta oss, fast vi åkt om hvarandra.

Friherrinnan.

Jag är verkligen så upprörd i dag — alt sammansvär sig för att skrämma upp mig. När vår vagn stannade här utanför, stodo några ruskiga figurer vid trappan och pekade upp och gjorde simpla anmärkningar öfver prakten här — de vackra toaletterna och ljusskenet från fönstren. Det är något så lågt och fult i denna afundsjuka hos det lägre folket, som alltid sårar mig så djupt.

Wulf.

Hvad sade de då?

Friherrinnan.

Ja — det vill jag inte upprepa — säg, Eugène,tycker du att jag bör upprepa det? Nej, det är ju bara att ställa till obehag, och det är jag så rädd för. Hvad jag inte kan göra godt, inte vill jag göra ondt, det vet gud. Jag, som inte skulle kunna trampa på en mask en gång —

Wulf.

Jag har nog märkt, att det är litet oro i sinnena. Men det skola vi se till att mota i tid.

Kammarherren.

Tror ni inte som jag, att goodtemplarismen och arbetareinstitutet och hvad de alt kallas, dessa föreningar, bara tjäna till att uppvigla folket?

Wulf.

Ånej — det får man väl inte säga — men att alt detta föreningsväsende gör dem mer svårhandterliga, det är nog säkert. Apropos det, så skulle jag just vilja rådgöra med herr statsrådet om en sjukkassa, som mina arbetare hålla

på att bilda. Saken är naturligtvis i sig själf berättigad, men jag skulle vilja att den utgick från mig och icke från dem, ty de begagna bara tillfället till agitationer och ha möten, där de hålla dumma politiska tal. Jag gör alt hvad jag kan för att hindra mina arbetare att blanda sig i politiken.

Statsrådet.

Ja, det gör ni rasande rätt i. Det är en olycka med detta myckna politiserande hos det lägre folket — —*(Agnes och Blanka komma uppför trapporna. Blanka mycket blek i sin hvita burnus och med bart hår.)*

Wulf *(störtar emot henne).*

Blanka — i hvilken ångest jag varit!

Friherrinnan *(går emot henne, smeker henne).*

Älskling — så du skrämt mig. Men du är ju kall som is. Hvarför har du lagt af dig din kappa därnere?

Blanka.

Jag blir nog snart varm här. Jag kommer från dem, som inte ha några varma, upplysta rum att ta sin tillflykt till från kölden på gatan.

Friherrinnan.

Hvad vill det säga — hvar har du varit?

Blanka.

Jag följde med Agnes till en fattig familj —

Kammarherren.

Ja — fröken Agnes är en sådan filantrop, att man inte kan vara med henne utan att nästan mot sin vilja göra godt, inte sant?

Agnes.

Nej — det är misstag, Jag är tvärtom aldrig med om någon välgörenhet.

Grefvinnan.

Agnes gör godt på sitt eget vis — hon tror på upplysningen — men jag tror, att religionen är det enda —
Kammarherren.

Ja, jag vet att fröken föreläser i arbetarinstitutet. Det är naturligtvis högst aktningsvärdt — beundransvärdt, skulle jag vilja säga — men, entre nous, bästa fröken — inte sant — denna halfbildning för det lägre folket är i alla fall en olycka —

Agnes.

Men de öfre klasserna, menar ni, ha nog af sin halfbildning. Det har ni också rätt i, att de, som arbeta, behöfva veta mer än de, som bara lefva på andras arbete.

Kammarherren.

Å tusan — fröken är skarp — man får akta sig, minsann.

Baron *(till Blanka, tar henne under hakan).*

Hur ha vi det? Lite onådig, tror jag?

Blanka.

Gör för all del ingen affär af mig — det fattas mig ingenting.

Statsrådet *(till höger i dörren till biblioteket).*

Nej, men, min bäste kapten Wulf, ett så magnifikt bibliotek! Man kunde tro sig vara hos en gammal lärd. Hur har en handlingens man, som ni, haft tillfälle samla ihop så mycket böcker.Wulf.

Jag köpte hela biblioteket efter vår aflidne utrikesminister.

Baron *(inifrån biblioteket).*

Och verkliga rariteter till på köpet. Kom hit, Blanka, skall du få se. Det skall intressera dig.

Blanka.

Nej, tack — det intresserar mig inte.

Wulf.

Hvilken kapris! Jag kommer dock ihåg, att fröken Blanka på Torsgård uttryckte sin lifliga förtjusning öfver biblioteket där.

Blanka.

Ja, det har ju samlats så småningom under generationer. Men att köpa så där på en gång — förlåt, kapten Wulf, hur många af de där böckerna tror ni, att ni kommer att läsa?

Wulf.

Hvad är det för en krass nyttighetsmoral, fröken Blanka plötsligt börjat omfatta?

Grefvinnan *(inifrån salongen).*

Men, bäste kapten Wulf, hvad har ni här? Man skulle nästan tro — det är väl inte en Watteau?

Wulf.

Jo — det är verkligen en Watteau.Grefvinnan.

En äkta Watteau. Ni är då ett riktigt lyckans skötebarn. Hur har ni kommit öfver den?

Wulf.

På en konstauktion i London, när jag sist var där.

Baron.

Den kostade väl en artig summa?

Wulf.

Nå — det betalte jag med nöje. Vill ni inte se på den, fröken Blanka?

Blanka *(ser likgiltigt inåt salongen).*

Är det där tillgjorda paret i gröngräset?

Friherrinnan.

Ä, mitt barn —

Blanka.

Äro de inte tillgjorda, kanske? Och för den taflan har ni kanske betalt lika mycket som flera familjer skulle kunna lefva på ett helt år. Gör den er också motsvarande nöje?

Lagerskiöld.

Tillåt mig bara, min nådigaste drottning, en enda liten anmärkning af bon sens i denna ädla filantropiska flygt. Om alla människor tänkte som ni, så skulle väl målarna svälta ihjäl — inte sant?Cecilia *(lågt till grefvinnan).*

Ja — d. v. s. konstnärerna. Yrkesmålarna skulle nog få lefva — dem har Blanka sympati för.

Wulf.

Jag hör musiken spelar upp därinne. Behaga kanske herrarne bjuda upp. *(Till friherrinnan v. Dühring.)* Får jag lof att föra friherrinnan till en plats? *(De gå ut i salongen arm i arm; de öfriga följa par om par. Kammarherren, Lagerskiöld och andra bocka sig först för Blanka, som säger nej till alla.)*

Blanka *(ensam; sätter sig på divanen till vänster och sveper om sig en couvre-pied, som ligger där; skakas af en frossbrytning).*

Wulf *(kommer skyndsamt tillbaka och fram till henne).*

Blanka! Du ser — mötesplatsen under kameliorna — jag har öfvergjutit den med rosenskimmer! Men du är så blek midt i rosenskimret — *(tar hennes hand)* och så kall! Du fryser — och, älskade, dina bittra ord nyss — du är uppskakad, sorgsen -- -- *(böjer ett knä på pallen framför henne).*

Blanka *(lutar sig framåt och kastar armarna om hans hals).*

Ja, jag är uppskakad — sorgsen, olycklig! Ja, jag fryser — fryser ända in i hjärtat. Jag är bitter mot alla — alla — mot dig också. Men ändå älskar jag dig.Wulf.

Mot mig också, älskade. Bitter mot mig!

Blanka.

Artur, hvarför blir du rik, under det dina arbetare lefva i armod? *(Wulf reser sig.)* Är det inte deras arbete, som byggt ditt hus, som håller dina verkstäder i gång? Hvarför betalar du deras arbete så litet, då din affär är så blomstrande?

Wulf *(otåligt).*

Älskade, skola vi nu sitta och tala om nationalekonomi? Var det därför du gaf mig detta möte under kameliorna?

Blanka.

Svara bara på min fråga.

Wulf.

Tror du att man kan svara på sådant i en handvändning? Tror du att man kan afgöra alla dessa vigtiga och svårlösta frågor på grund af en känslostämning? Om det är din mening att sätta dig in i saken riktigt, så mycket gärna. Men studera då först ett par år det bästa, som är skrifvet i dessa ämnen, så skola vi sedan räsonnera därom. För närvarande kan jag inte inlåta mig därpå, ty du förstår ju inte den här saken det ringaste.

Blanka *(gör en otålig rörelse).*

Wulf.

Ja, förlåt, nu blir jag häftig igen. Men jagsäger än en gång — är det för att samtala om förhållandet mellan kapital och arbete, som du gifvit mig detta möte, som jag längtat efter så brännande?

Blanka.

Jag kan inte hjälpa, om du blir ond. Men jag måste säga dig det — den här lyxen i ditt hem — jag kan inte dela den, Artur.

Wulf.

Och det säger du, lilla slöserska, som brukar ha lika många dyrbara nycker som året har dagar. Det är just för din skull, som jag varit så road af att smycka mitt hem på det vackraste. Jag tyckte ingenting kunde vara dyrbart nog för dig, som jag visste var så bortskämd och så praktälskande.

Blanka.

Ja — jag *har* varit det. Det var det plötsliga ombytet, när jag kom till min fars hus, som förvred hufvudet på mig. Jag ville taga igen min skada för de år jag gått miste om alla de fördelar, som jag nu ansåg tillkomma mig som min rätt.

Wulf.

Och nu har du varit hos några fattiga och det har rifvit upp gamla, bittra minnen. Stackars liten lättskrämda fogel — men jag skall skydda dig för alla pinsamma erinringar — jag skall breda så mjuka mattor under din fot och hägna omkring din väg så väl och vyssa dig till sömns så mjukt i mina armar,så att du skall glömma alt, som varit sorgligt och mörkt i ditt lif — *(drar henne intill sig.)*

Blanka.

Men det är just det jag inte vill — inte kan. Å, du vet inte alla de förfärliga upptäckter, jag gjort i dag. Min far — min far har andra barn.

Wulf.

Andra barn?

Blanka.

Ja — andra barn än jag. Han har tagit upp mig och erkänt mig som sin dotter, därför att jag var vacker — tänk, bara därför att jag var vacker. Å, jag kunde vilja rifva mig i ansigtet för att fördärfva denna skönhet, som jag nu tycker är en skam. Därför att jag var vacker skulle jag göras till en rodocka och styras ut i granna kläder och smekas och lekas med — och så får min syster, som har samma rätt som jag, förgås i elände. Och hon är ändå inte den enda. Han har fler, säger man — flera barn, som jag inte vet något om, som kanske bli förbrytare, tjufvar, alt möjligt — och en sådan far skall vara aktad och ansedd — honom kallar man en ädling, en äkta riddersman — och min fostermor, som vet om altsammans — hon är med i välgörenhetsbasarer och alla tala om hur mycket godt hon gör. Men du säger ingenting — du ser ut som om du tyckte, att det där vore alldeles i sin ordning —

Wulf.

Nej — nog är det illa att inte sörja för sina barn. Men du får i alla fall inte jämföra de andra med dig. Du är i en undantagsställning — du har ju i alt fått en legitim dotters plats i din fars hem, och det kunde ju inte de andra ha rätt att vänta —

Blanka.

Legitim! Hvad vill det säga — hvad är det för en konstlad skilnad! Är inte mitt barn en del af mitt eget väsende, antingen det är legitimt eller inte legitimt? Ärfver det inte lika mycket mina anlag, min natur, är det inte som en fortsättning af mig själf, antingen det kallas äkta eller oäkta? Och hvarför skulle man då inte ha samma skyldigheter mot det ena som det andra?

Wulf.

Nu rör du igen vid de allra svåraste, teoretiska spörsmål. Du har verkligen ett så äkta, kvinligt sätt att räsonnera, att jag inte kan annat än skratta. Du vill låta känslan afgöra de vigtigaste, sociala frågor.

Blanka.

Nej, Artur, du får inte mota mig så där på alla punkter med dina *teoretiska spörsmål, svårlösta sociala frågor* och alt det där. Jag bryr mig inte om teorierna en smul. Jag bryr mig inte om, om det fins hundra lärda böcker, som bevisa, att det är rätt som det är — jag säger i alla fall, att det är orätt — en himmelsskriande orätt —Wulf.

Å, sublima kvinliga förakt för all logik. De djupsinnigaste forskares arbeten — den historiska utvecklingens

lagar — alt det där betyder naturligtvis intet mot känslans röst —

Blanka.

Artur — detta är för allvarligt för att skämtas bort.

Wulf.

Det tycker du nu — men jag känner lyckligtvis din lätta, spänstiga natur — om några dar skola dessa skrupler ha blåst bort. Kom, låt oss dansa en sväng. Men hvarför fryser du så? Du har blifvit förkyld på basaren.

Blanka.

Jag gaf min pelskappa till min syster.

Wulf.

Du gaf bort din pelskappa — och for själf utan! *(Skyndar till buffeten och hämtar ett glas vin åt henne.)* Gudskelof, min lilla Blanka, att du får en förnuftig, praktisk man, som jag, vid din sida. Drick för all del, så att du blir varm. Det är ju förskräckligt att fara utan kappa i denna köld! Finge du råda, så skulle du förmodligen tillgripa den gamla kända, enkla åtgärden att dela ut all den egendom, som fins i verlden, lika mellan alla människor — hvad, tycker du inte, att det skulle vara ett radikalt sätt att afhjälpaalla orättvisor? Skola vi sälja det här huset och dela ut pengarna till alla mina arbetare — vill du det?

Blanka.

Skämta inte vidare så där, Artur — du öppnar ett svalg mellan oss —

Wulf.

Jag ser — det är allvarligare än jag trodde. Sätt dig ned här igen då och låt oss talas vid. *(Sätter sig på divanen och drar Blanka ned bredvid sig.)* Din syster, som du talar om — kunna vi göra något för henne?

Blanka.

Alt, hvad min far gjort för mig, skall han också göra för henne.

Wulf.

Hur gammal är hon då?

Blanka.

Ett år äldre än jag.

Wulf.

Äldre än du — och i hvilken ställning —

Blanka.

Den värsta — värsta, som kan tänkas.

Wulf.

Vet du hvad du själf säger nu?

Blanka.

Ja, jag vet mycket väl.Wulf.

Men hvad kan under sådana förhållanden din far göra för henne?

Blanka.

Det är hans skuld altsammans — hans och dens, som första gången förförde henne. De båda, de ha ett ansvar,

sådant, att — ja, jag tycker det fins intet straff strängt nog för dem.

Wulf.

Åter en af de saker, du talar om utan att förstå. Flickor, som komma in på den vägen, äro vanligen predestinerade att falla — det ligger i deras natur.

Blanka.

Det är inte sant — jag växte ju upp tillsammans med henne. Hon var mycket bättre än jag — hade min far upptagit henne och förskjutit mig — ja, då hade jag nu troligen varit sådan som hon.

Wulf.

Nej, Blanka, jag kan inte fördraga att höra dig tala så.

Blanka.

Och är då verkligen mitt lif så mycket renare än hennes? Hur har inte jag sökt att bedåra alla män, som kommit i min väg, bara för att sedan stöta dem tillbaka och njuta af min triumf? Hvarför skall jag ha rätt att älskas och aktas, under det att hon — Och ändå, om jag nu blefve din hustru, skulle du väl tillåta mig att taga emot henne i mitt hem?Skulle du inte snarare förbjuda mig att ha den minsta beröring med henne? Skulle du vilja se henne och min mor som gäster i dessa salonger? Nej, det skulle du inte — men för sådana som Cecilia och kapten Lagerskiöld och alla de andra — för dem skulle våra dörrar stå vidöppna.

Wulf *(reser sig).*

Får jag lof att bjuda fröken armen och föra er ut till dansen.

Blanka.

Artur — missförstå mig inte.

Wulf.

Nej — jag förstår dig fullkomligt.

Blanka.

Det gör du inte. Jag har kanske uttryckt mig skarpare än jag velat —

Wulf.

Det är alldeles likgiltigt. Vackra och vänliga eller skarpa och stötande ord från dig ljuda hädanefter för mig på samma sätt, då jag inte i alla fall vidare kan få höra det tonfall i din stämma, som ensamt eger något värde för mig.

Blanka.

Artur — jag var mindre värd din kärlek för ett par timmar sedan, än jag är nu.Wulf *(stannar och släpper hennes arm).*

Mindre värd min kärlek! Du vet inte hvad kärlek är, när du kan tala så! Man frågar sig inte, om den man älskar är värd ens kärlek eller inte — kärlek och räsonnemang äro skilda saker. Och att gå på ackord med kärleken, som du nu vill göra — att i en stund som denna komma och tala om att lyxen i mitt hem misshagar dig och liksom vilja uppställa som vilkor, att jag skall förändra mitt lefnadssätt — det är för mig precis lika stötande, som om du, när jag sade till dig: jag älskar dig och kan inte lefva utan dig, hade svarat: men först måste du sätta nytt siden på salongsmöbeln. Förstår du inte, hur du kränker mig med alla dessa vilkor och förbehåll! Då du inte kan älska mig tillräckligt för att taga mig sådan jag är — taga emot de vilkor, jag bjuder dig — ja, gifva inte endast alla dina känslor, utan alla dina tankar, hela din vilja i mitt våld — så skulle det inte komma annat än olycka af en förening mellan oss.

Blanka *(lägger smeksamt hufvudet mot hans axel).*

Tyrann! Alla mina tankar, hela mitt viljelif vill du ha i ditt våld — hvad blir det se'n kvar af stackars Blanka.

Wulf *(tryckande henne intill sig).*

En älskande kvinna. Och något skönare fins inte på jorden.Blanka.

Näst en stackars lydig, kufvad hustru — hvad? Jag ser nog hur det går — jag må spjärna emot så mycket jag kan — du får mig ändå dit du vill till slut. *(De omfamna hvarandra.)*

En vaktmästare *(i trappan).*

Det är några arbetare här, som be att få tala vid herr kapten.

Wulf *(häftigt).*

Arbetare! Nu! Har ni inte sagt dem att jag är upptagen.

Vaktmästaren.

Men de vilja ovilkorligen tränga sig in — de säga, att det inte kan uppskjutas.

Blanka *(lågt).*

Tag emot dem, Artur — för min skull. Skall jag aldrig få som jag vill — jag, som alltid böjer mig för dig?

Wulf.

Nå — för en gång då skall lillan få tillfredsställa sin kapris. Men kom ihåg, det blir intet prejudikat. *(Till vaktmästaren.)* Låt dem komma upp! — Det är en besynnerlig idé att komma och störa mig, då de veta att jag har främmande — det ligger något under detta. *(Går af och an.)*

Blanka *(smeksamt).*

Där ha vi nu det retade lejonet igen. Nej, nuskall du vara snäll och mild och vänlig mot dem, hör du!

(Frithiof, Nyberg och Åström komma uppför trappan.)

Wulf.

Å — unge Hellqvist! Kunde jag inte tro det. Hvad är meningen med att tränga er in här, då jag har främmande?

Frithiof.

Vi ville bara ödmjukast fråga, om herr kapten inte vill ta' igen oss i arbetet?

Wulf.

Och för att framställa en sådan vädjan till min godhet trotsa ni er in vid ett så olämpligt tillfälle.

Frithiof.

Vi visste att vi inte annars skulle komma åt att få kapten i tal, efter vi råkat falla i onåd. Hon där hade lofvat släppa in oss i kväll.

Wulf *(vänder sig häftigt till Blanka, afsides).*

Hvad! En intrig bakom ryggen pä mig. Och sådant inlåter du dig på?

Blanka.

Nej, Artur, inte en intrig — jag bara sade — jag bara lofvade att försöka mitt inflytande —

Wulf.

Du missbrukar ditt inflytande. *(Till arbetarne.)*Ni veta alla tre mina skäl att afskeda er. Jag har ingen anledning

att ändra mitt beslut.

Nyberg.

Herr kapten — det är ett hårdt år i år. Hemma hos mig ligger äldsta gossen sjuk och läkaren har ordinerat vin och stark mat och jag kan inte skaffa honom det, utan måste gå där och se hur barnet dör under ögonen på mig.

Wulf.

Det är en helt annan sak. När det är fråga om att hjälpa, vet ni att jag aldrig visat mig hård. Jag skall gifva order att gossen hvar dag får mat och vin från mitt eget bord.

Nyberg.

Jag tackar så mycket — jag tackar så mycket. *(Vänder mössan i handen.)* Men —

Wulf.

Nå — hvad är det mer?

Nyberg.

Jo, si — en tiggare är jag inte. Man behöfver inte tigga om mat, när man har två starka armar och dessutom, med förlof sagdt, är en duglig arbetare.

Wulf.

Hade ni hållit er bara till ert arbete och inte lagt er i andra saker, som ni inte förstår, så hade ni inte mist er plats.

Åström.

Med förlof, herr kapten — vi ha inte velat annat än söka förbättra vår egen ställning.

Wulf.

Det är ett mycket dåligt medel till att förbättra sin ställning, att söka uppvigla sina kamrater till missbelåtenhet. Sådant får inte passera vid mina verkstäder.

Frithiof.

Herr kapten skall inte få någon försummelse att förebrå mig, om jag får komma tillbaka. Det är så, att jag skulle just till och gifta mig —

Wulf.

Det är väl tidigt för er. Ni kan gärna vänta några år.

Frithiof *(uppflammande).*

Men hon kan inte vänta.

Wulf.

Såå! Det var illa det, att ni stält er så.

Frithiof *(alt häftigare).*

Det är inte jag, som stält till det så. Det är andra, som bragt henne i olycka.

Wulf *(till Blanka, af sides, i det han bjuder henne sin arm).*

Kom! Detta är ingenting för dig.

Blanka.

Nej, jag går inte — jag vill höra alt.Wulf.

Ha vi nu trotset framme igen? *(Till arbetarne.)* Det blir vid hvad jag sagt. Jag tar er icke tillbaka i arbetet, men

Nyberg skall få alt möjligt som behöfs för gossen. Och hur är det med er, Åström? Ni har ju stor familj? Ni skall också få hjälp till julen och till att komma öfver den första svåra tiden med. Hvad er beträffar, Hellqvist, så är ni ung och ensam — ni bör nog kunna reda er. Men också till er skall jag låta utbetala en månads lön, så att ni inte är alldeles utan, medan ni ser er om efter annat arbete.

Frithiof.

Vi ha inte kommit hit för att tigga, någon af oss. Men jag har kommit hit för att säga sanningen. *(Springer fram på golfvet och svänger häftigt mössan i handen; åtskilliga af gästerna, bland dem baron och friherrinnan v. Dühring, ha kommit ut i vestibulen.)* Jag skall afskedas nu, för att jag mer än en gång varit uppstudsig i mitt tal. Men hvarför har jag varit det? Därför, att jag är förorättad. Därför att kapten gjort mig den bittraste orätt, som en människa kan göra en. Jag har inte vågat tala riktigt ut, för jag måste ju tänka på brödfödan — men nu, när jag i alla fall mist min plats, nu skall det fram. Hade inte kapten varit, så hade det varit en olycklig flicka mindre i verlden — för det är kapten, som bragt henne på fall.Wulf.

Hvad vågar ni —

Blanka.

Hvad säger du?

Frithiof.

Det säger jag rent ut — och därför har jag blifvit en uppviglare, som de kallar det, och jag har sagt till kamraterna: vi ska inte längre tåla, att de förnäma herrarna fördärfva flickorna för oss och sedan kasta dem i armarna på oss, när de inte längre duger till att arbeta och sköta sig. För en så'n flicka blir aldrig en bra arbetsmänniska mer i all sin dar, och en hederlig gosse, som arbetar, tycker hon är för tarflig åt sig.

Blanka.

Om hvem talar du?

Frithiof.

Om Svea, vet ja. *(Pekar på baron v. Dühring.)* Och där står fadern till den flickan, som jag talar om. *(Friherrinnan ger till ett högt anskri och svimmar, baronen leder henne bort.)* Han har inte brytt sig mer om den, som han skaffat till verlden, än att han låtit henne gå förlorad. Och han är en hög herre, som man begär att vi ska ha respekt för. Men när det är så ställdt med herrskaperna, så är det inte underligt, om vi bli rabulister, som man kallar det.

*(Man ser på hvarandra under allmän, häpen tystnad.)*Frithiof.

Ja, som sagdt — nu är det uttaladt. Och nu vet kapten, hvarför jag blifvit den jag är och hvarför jag satt upp de andra. Och nu vet också hon där *(pekar på Blanka)* hurdan fästman hon får. Oförskämdt är det väl af mig att tala bland så fint folk — men rätt ska’ vara rätt, och alla herrskaperna ska’ höra sanningen och veta, att vi inte längre tänker tåla så’nt här, inte. Kom nu, pojkar, brödlösa ä’ vi, men mål i mun har vi än så länge. Och vi ska’ låta folk veta, hur det står till på höjderna! *(Störtar ut, följd af de andra arbetarne. Paus.)*

Wulf *(närmar sig Blanka och drar henne afsides.)*

Jag förstår ännu ingenting af alt det här! Du har skaffat honom inträde här för att på detta sätt skymfa mig och din far?

Blanka.

Jag anade ju inte det minsta.

Wulf.

Du anade ingenting! Och den där flickan, som han talte om —

Blanka *(långsamt, vägande hvart ord).*

Det är min syster, ja. Och jag sade, att jag inte visste något straff strängt nog för dem, som voro skulden till en sådan olycka som hennes. Förstår du nu?Wulf.

Nej, ännu kan jag inte riktigt begripa — hur du — hur hon —

Blanka.

För mig är altsammans klart — förfärande klart.

(Går med sänkt hufvud mot trappan och sakta ned fur den. Wulf står orörlig och följer henne med ögonen.)

(Ridån faller långsamt.)

FJÄRDE AKTEN.

(En elegant salong hos v. Dührings. Baron och friherrinnan sitta vid kaffebordet. En tredje plats står tom. I fonden ingångsdörr, till vänster i bakgrunden dörr till Blankas rum, till vänster i förgrunden öppna dörrar till andra rum.)

Friherrinnan *(skjuter ifrån sig kaffekoppen).*

Nej, jag kan inte få ner någonting. *(Lyssnar åt Blankas dörr.)* Hon kommer inte. *(En jungfru kommer från Blankas rum.)* Nå?

Jungfrun.

Fröken säger, att hon inte als vill ha någon frukost.

Friherrinnan.

Hvad gör fröken?

Jungfrun.

Fröken har plockat fram alla sina saker ur lådorna och håller på och packar en koffert Men jag får inte hjälpa fröken. *(Går ut i fonden,)*Friherrinnan.

Hon packar — hörde du, Eugène? — hon vill resa bort. Kanske vill hon fara ned till Torsgård. Jag uthärdar inte detta — ja, det tänker naturligtvis inte du på, det kan man ju inte begära — men jag kommer att bli sängliggande sjuk, det är säkert.

Baron *(störtar upp och går af och an).*

Herre gud! är nu det mitt fel? Hvarför går du inte in och talar vid henne?

Friherrinnan.

Jag gick ju in till henne i morgse, när hon låg — och sade henne de mest kärleksfulla ord — om att hon dödade mig med sin ovänlighet, att jag hade förtjänat ett annat bemötande af en flicka, som jag gjort så mycket godt — ja, du vet, alt hvad ett ömt modershjärta kan inge en i en sådan stund — men hon svarade mig inte en gång — bara vände sig bort, och låtsade sofva. Nu frågar jag dig, Eugène, har jag inte varit en god mor för din dotter? Har jag inte oaktadt all mänsklig skröplighet och alla brister, som jag nog vet vidlåda mig, gjort mitt bästa för att hon aldrig skulle känna att själfva hennes tillvaro var en kränkning mot mig? Har jag någonsin låtit henne märka, hur min finkänslighet oupphörligt sårades af en mängd små taktlösheter, som hon ständigt begick och som så

obehagligt påminde om hennes simpla extraktion —. Och hvarmed har jag då nu förtjänat att bli behandlad så?
Baron.

Men, för tusan, är det mitt fel, detta? Kan jag hjälpa det? Har jag någonsin sagt annat än att du varit ett mönster, en ängel — ja, en ängel emot henne? Vete fan, hvad som farit i henne! Hela hennes beteende i går — att fara hem från Wulfs ensam utan att vi visste af det — att ha sin dörr riglad, när vi kommo hem — och så nu, att inte svara, då du kommer in till henne — det kan inte tusan förstå sig på fruntimmersnycker.

Friherrinnan.

Usch — bäste Eugène — nu svär du så igen! — Ack, hvarför lemnade du henne också ensam kvar på basaren i går?

Baron.

Men det var ju du, som ville fara hem.

Friherrinnan.

Jag kunde tro det, det är mitt fel altsammans. Det var bra själfviskt af mig att vilja fara hem och hvila mig — jag var så trött, att jag darrade i hvarje lem — men jag borde ha hållit ut ändå — när man en gång åtagit sig den heliga moderspligten — och mot en annans barn, till på köpet — man bör vara dubbelt ömmare då än mot sitt eget — det är nu min princip.

Jungfrun *(i fonden).*

Fröken v. Dühring.

*(Agnes kommer in.)*Friherrinnan *(snäft).*

Förlåt, Agnes — jag är rädd att jag inte orkar språka med dig i dag. Jag mår inte väl.

Agnes.

Det är egentligen för att träffa Blanka, som jag kommer. Men jag tänkte också att farbror och faster möjligen kunde missförstå mitt handlingssätt och jag ville gärna förklara mig —

Friherrinnan.

Du förolämpar mig med att tro, att jag skulle ogilla — hvad rätt har du att tro, att jag skulle hindra Blanka från en så naturlig sak, som att se sin mor? Tvärtom, det skulle gjort mig ondt om hon aldrig kommit på denna önskan.

Agnes.

Verkligen!

Friherrinnan.

Men hvad har du för rätt att tänka så illa om mig — jag frågar dig, hvad rätt? Jag har inte velat tala med Blanka om hennes mor, emedan jag ville, att hon skulle börja. Jag har bara väntat på att få se ett enda tecken till känsla för modern vakna hos henne.

Baron.

Hm!

Friherrinnan *(ger honom en sträng blick).*Agnes.

Och likväl förbjöd faster henne att någonsin skrifva till modern —

Friherrinnan.

Ja — jag är bara en svag och själfvisk människa, gudnås. Jag har varit jalouse om hennes kärlek, det medger jag

— men hade hon af sig själf visat någon lust att råka modern, så skulle det gladt mig, som ett bevis på hjärta hos henne.

Jungfrun *(öppnar dörren i fonden).*

Kapten Wulf. *(Wulf träder in, Agnes går in till Blanka.)*

Baron *(går emot Wulf).*

Nå, det var då väl du kom, min käre Wulf. Vi ha det så bekymmersamt här. Blanka —

Friherrinnan *(häjdar honom med en min).*

Baron.

Hva' behagas? Hvarför gör du miner åt mig? Skulle inte Wulf få höra hur det står till?

Friherrinnan.

Gör jag miner — så du uttrycker dig! Jag ville bara säga — Blanka har aldrig undandragit mig sitt förtroende och jag ser hur hon också nu längtar efter att öppna sitt hjärta för mig — men jag vill inte vara påträngande, jag vill gifva henne tid.

Wulf.

Får jag tala med henne!Baron.

Hvad tänker du proponera? Vore det inte bäst att ge pojken bra med pengar och skicka af honom och flickan till Amerika?

Wulf.

Nej — jag tror inte, att Blanka skulle bli tillfredsstäld med det. Jag har tänkt ut en annan plan, som hon inte kan annat än gilla.

Jungfrun *(kommer åter in).*

Det är en flicka, som ber att få tala vid fröken. Skall jag säga till?

Friherrinnan.

Hvad är det för en?

Jungfrun.

Å — det är bara en sådan där sämre flicka. Men hon säger, att fröken skickat efter henne.

Friherrinnan.

Säg, att fröken inte är rask och kan inte träffa någon.

Blanka *(visar sig i dörren).*

Bed flickan komma in till mig strax, Mina.

(Jungfrun går. Blanka stänger dörren.)

Baron *(till Wulf).*

Du hör. Hvilken ton! Äro vi inte längre hennes föräldrar? Ha vi inte längre något att säga? *(Jungfrun öppnar dörren för Svea, som tveksamt träder in.)*

Svea *(niger vid dörren).*

Förlåt — så rysligt mycket — —Friherrinnan *(till baron).*

Det är den samma, som frågade efter Blanka på basaren.

Baron.

Hvad heter ni, lilla vän?

Svea.

Svea.

Friherrinnan *(griper i barons arm).*

Gud! Jag svimmar!

Blanka *(öppnar åter dörren; då friherrinnan ser henne, faller hon med en stor gest ned på soffan. Blanka kort till Svea:)*

Stig in till mig, Svea! *(De gå båda ut till vänster, Blanka stänger dörren.)*

Friherrinnan.

Nej, nu går det för långt. Hon ser mig till hälften afsvimmad och visar intet deltagande. Och hvilken oerhörd djärfhet att taga hit den där flickan och föra henne in till sig. Där kommer hennes verkliga natur fram. All den ömhet och den lydnad hon visat mig under dessa år har bara varit en yttre fernissa — men nu sticker den medfödda, simpla taktlösheten fram — ja, rent ut sagdt, en sådan där fräckhet, som är vanlig inom den klass hon kommer från.

Wulf.

Fru friherrinna — jag tillåter mig —Friherrinnan.

Nå, jag säger, kapten Wulf — tror ni, att ni behöfver försvara Blanka för mig? Nej, nu sårar ni mig verkligen. Kan någon hålla af henne mer än jag gör? Men det är en mors pligt att kärleksfullt se också sitt barns fel.

Wulf.

Emellertid är det nu min mening att få bröllopet utsatt med detsamma. Blanka är så exalterad och oberäknelig — hon behöfver ledas af en fast hand, men förr än hon blir min helt och hållet kan jag inte få det välde öfver henne, som är nödvändigt.

Baron.

Ja — kan du få det ändå, så gratulerar jag dig.

Wulf.

Å, det är inte farligt. Hon är mjuk som vax i mina händer. Och hon känner själf, att hon inte kan bli lycklig utan att böjas under en starkare vilja.

Friherrinnan.

Ja — hvilken sann kvinna känner inte det?

Baron.

Hm!

Friherrinnan.

Hvad säger du?

Baron.

Å, jag bara säger, att det fins kvinnor, som tycka förbannadt mycket om att styra själfva.Friherrinnan.

Nej, Eugène — säg inte det. Vi kunna genom omständigheterna drifvas till det — men det skänker oss ingen

verklig lycka. Jag vet nog, att du menar, att jag nödgats vara fast emot dig ibland — ty du är egentligen en alt för svag karaktär — men du vet ju, hur jag lider under det. Och säkert är, att de lyckligaste stunderna i vårt äktenskap ha varit de, då jag fått rätta mig efter dig.

Baron.

Hm!

Friherrinnan.

Hvad säger du?

Baron.

Å, jag säger bara, ängel lilla, att hade vi inte haft andra lyckliga stunder, så vore det förbannadt ledsamt.

Jungfrun *(kommer in).*

Det är en ung karl —

Wulf.

— som frågar efter mig. Det är bra. Bed honom komma in. *(Jungfrun går.)* Jag har skickat bud efter den där Frithiof och bedt honom komma hit, för att jag i Blankas närvaro skulle få säga honom hvad jag vill göra för honom.

(Frithiof kommer in.)

Wulf *(knackar på Blankas dörr).*Blanka *(öppnar dörren, får se Frithiof; kommer ut i rummet).*

Wulf.

Vill du höra, hvad jag har att säga den här ynglingen? *(Till Frithiof.)* Jag har skickat efter er, min käre Hellqvist, för att säga er, att jag vid närmare besinning tar er tillbaka i arbetet. Och om ni sköter er ordentligt, skall ni ha en vacker framtid hos mig.

Frithiof *(gör en rörelse af tacksamhet).*

Blanka *(lågt till Wulf).*

Tack — det väntade jag af er. *(Öppnar dörren till sitt rum.)* Agnes! Kom, får du höra.

Agnes *(kommer).*

Frithiof.

Om jag tordes säga — mina kamrater, Nyberg och Åström — det är jag, som eggat upp dem — och om jag får komma igen, borde också de —

Wulf.

Det hedrar er, att ni tänker på dem. Ja, de skola också få komma tillbaka. Men ett vilkor gör jag för er alla tre och i ert eget bästa — men det är sant, först skola vi tala om ett vilkor, som gäller Hellqvist särskildt. Den där flickan, som ni vill gifta er med, skall få en ordentlig hemgift — men både hon och ni få aldrig glömma er ställning — niförstår — eljest blir förhållandet omöjligt. Det är minsann en tillräckligt stor eftergift ändå, att jag tar er i min tjänst — men ni måste komma ihåg, att slägtskapsförhållanden af detta slag inte erkännas af samhället.

Frithiof.

Nå — hvad det angår, så ska’ jag gärna tiga — inte vore det något för oss att vilja vara i svågerskap med kapten — det vore då inte just någe’ trefligt för nå’ndera parten.

Wulf.

Det är bra, att ni inser det. Och nu till den andra punkten. Ni måste upphöra med att bevista folkmöten och hålla uppviglande tal till era kamrater — detta är ett absolut vilkor.

Frithiof *(funderar en stund).*

Vill det säga, att jag inte får ha några egna tankar mer, utan bara skall träla och arbeta från morgon till kväll som ett osjäligt djur?

Wulf.

Där ha vi igen de där fraserna! Förströelse, om den är oskyldig, unnar jag er gärna — men det är för ert och det öfriga folkets eget bästa, som jag inte vill veta af dessa möten, där det pratas en mängd ihåliga fraser om folkets rättigheter och kapitalets förtryck och dylikt. Arbetarna äro ej tillräckligt bildade och utvecklade ännu för att förstå sig på dessa allmänna frågor och därför göra de klokast iatt hålla sig till sitt arbete och se till, att de sköta det ordentligt. Därmed stå de sig bäst i längden.

Frithiof.

Ja, och husbönderna stå sig nog också bäst med det, kan jag förstå. — Men det går inte längre. Har man en gång börjat att tänka själf öfver ett och annat, så går det inte längre att vara som maskinerna, som bara behöfver matas ordentligt för att hålla i och arbeta. Och jag låter inte längre binda min tunga nu — och inte mina tankar häller!

Wulf.

Det gör mig ondt för er egen skull. I så fall kan jag ingenting göra för er.

Frithiof.

Det får bli vid det då. Jag har tegat och kusjat länge nog. Hällre är jag brödlös och sliter en hund, än jag säljer min öfvertygelse igen och beröfvar mig rätten att tala fritt. — *(Gör en halft ofrivillig hotande åtbörd.)* Men så får kapten och hans gelikar se sig om!

Wulf.

Skada på pojke, att hans idéer äro så orediga. Han kunde eljest vara ämne till en riktig samhällsreformator. Men det är då sant, det behöfs inte egentligen så mycken reda till det. Bara sätta våld mot rätt, rifva ned alt det bestående utan något annat att bygga upp i stället — förakta hvad andra anse heligt och vördnadsvärdt — munnen full af grofheter— och samhällsreformatorn är färdig. Lyckas han då därtill att blifva martyr, så är hans storhet fastslagen. Jag undrar därför inte alls på, min käre Hellqvist, att ni med sådan glädje griper tillfället att lemna ert arbete. En arbetare, som afskedats på grund af sina frisinnade åsigter — där har ni ju det ypperligaste agitations-medel.

Frithiof.

Ja — och vi ska’ veta att begagna det också, var säker på det! *(Störtar ut.)*

Agnes.

Det är på det sättet, man skapar revolutioner.

Wulf.

På det sättet! Hvad menar ni?

Agnes.

Genom sådana verkliga oförrätter, som den där unge mannen har att klaga öfver. Och så genom att tillbakavisa det vaknande tankelifvet med maktspråk och med hån — fortsätter ni bara så en tid, så ha vi snart socialismen i full gång äfven hos oss.

Wulf *(som gått uppretad af och an, vänder sig häftigt emot henne).*

Men hvad i guds namn vill man då? Ett så fritt och lyckligt land som vårt. Och så mycket som göres för arbetaren nu för tiden. Ha vi inte jämlikhet? Minsann, det lägre folket har sådana anspråk,att man inte får göra annat än krusa för dem. — Och skriftställare, lagstiftare, alla sysselsätta sig med att tänka ut medel att förbättra deras ställning. Till deras förmån kringskär man på alla möjliga sätt arbetsgifvarnes ofta nog knappa förtjänst, man undervisar dem, föreläser för dem, ger dem till och med politisk rösträtt — men de bli bara värre och värre oförnöjda och otacksamma. Felet är, att de inte längre ha någon gudsfruktan. Förr gingo de i kyrkan, nu gå de på uppviglande folkmöten.

Blanka *(rycker upp dörren till sitt rum och ropar:)*

Svea! *(Svea visar sig i dörren, Blanka tar henne vid handen och leder henne fram i rummet.)* Kan den man ha rätt att tala om gudsfruktan, som lockar en fattig flicka med pengar och sedan kastar henne ifrån sig och tror sig ha uppfylt alla sina skyldigheter mot henne, då han ger henne en sparbanksbok med några hundra kronor? Och om jämlikhet! Kan man göra så mot en flicka af sin egen klass? Och fins det jämlikhet, när fadren kan bära sitt hufvud högt och aktas af alla, medan dottern — — Och de fattiga ha det bra och borde vara nöjda och tacka gud och de högre klasserna för deras godhet. Där hör du, Svea, — hvarför går du inte och tackar gud för att du blifvit utkastad och öfvergifven åt det gräsligaste öde — och hvarför tackar du inte de fina herrarna, sådana som kapten Wulf, för att de gifva dig sina pengar — och hvarförtackar du inte din far, Svea, hvarför tackar du inte din far, först för att han lät dig komma till verlden och sedan för alt hvad han gjort för dig?

(Lång paus.)

Agnes *(trycker Blankas hand och säger lågt:)*

Jag går nu, Blanka. Det är bäst du får bli ensam med de dina.

Blanka *(högt).*

Och vi få således komma i afton?

Agnes *(lågt).*

Men vill du inte först tänka på saken — inte bryta så våldsamt — inte såra så dödligt? Gör som du vill — men förhasta dig inte. *(Går.)*

Friherrinnan *(som halfligger på en soffa).*

Vill du inte låta den där flickan gå, Blanka —?

Svea *(skygg, hviskar till Blanka;)*

Får jag gå? *(Går in i Blankas rum.)*

Baron.

Jag lofvar dig, min söta flicka, att göra alt hvad du begär för henne.

Blanka.

Alt hvad jag begär — erkänn henne då som din dotter!

Friherrinnan *(ger till ett rop och döljer hufvudet i kuddarna).*

Baron.

Som min dotter — är du spritt galen! Som min dotter — *min* dotter — —

Blanka.

Nå — då är saken afgjord. Då kan jag inte häller stanna här.

Friherrinnan *(ger till ett nytt rop).*

Blanka.

Agnes har lofvat att Svea och jag tils vidare få bo hos henne. Hon skall sätta mig in i sin verksamhet bland arbeterskor och sådana olyckliga som Svea — och jag skall söka att med hela mitt lif afbetala hvad jag är skyldig dem.

Wulf.

Du talar som om jag inte vidare funnes till. *(Vill draga henne till sig.)*

Blanka *(drar sig tillbaka).*

För mig får du inte vidare finnas till.

(Baron, som oroligt gått af och an, går ut i de andra rummen till vänster.)

Wulf.

Nej — man bryter inte sitt ord så där — låt mig få tala med dig ensam — kom in i ditt rum —

Blanka.

Nej.

Wulf.

Och tror du att jag släpper dig så lätt? Min ärdu, bunden vid mig genom heliga löften — eller genom hvad som är mycket mer än löften — genom att du gifvit mig din kärlek, hela din kvinliga ömhet, de smekningar, som en kvinna endast ger åt den man, som är hennes utvalde — alt detta kan du inte göra om intet i ett ögonblicks känslosvall — man bryter inte ostraffadt sådana band — man skär inte på det sättet med ett enda snitt ifrån sig hela sitt förflutna, rycker inte upp sitt eget jag med rötterna — och ditt jag är med alla sina finaste trådar fastspunnet vid mitt — ditt lif blir bara halft utan mig — det vet du — du vet det lika väl som jag. *(Blanka blir orolig.)* Hvad talar du om att bo med fröken v. Dühring — att dela hennes verksamhet — hålla föreläsningar för arbetare och ha en aftonskola för sömmerskor. Du, med din varmblodiga natur! Du som är skapad för att älska och för att älskas — du som är skapad för att gifva dig helt åt en man, som både kan skydda och beherska dig. Har du inte själf sagt mig det hundra gånger? Har du inte sagt och insett, att du inte kan lefva ensam och utan ett stöd? Tro mig, jag känner dig långt bättre än du känner dig själf — du skall inte ha varit ensam en vecka förr än du börjar längta — efter mig, d. v. s. efter vår kärlek — *(sänker stämman och kommer henne närmare)* våra möten, våra kyssar — våra strider och vår försoning —

Blanka.

Å, Artur, Artur — du dödar mig — jag kan inte — jag uthärdar inte. *(Kastar sig ned i en soffa.)*

Wulf *(går efter henne).*

Nej, du kan inte, Blanka.

Blanka *(reser sig).*

Jo, jag kan — jag måste! Artur, du är inte den man, som kan stödja mig nu — om du också kan beherska mig, så är det inte genom det bästa hos mig som du herskar — det är sant, det fins något hos mig, som vill böja sig och krypa — men det är min sämre natur. Min bättre vill frigöra sig, vill söka sitt eget innersta väsen och blifva det trogen — och i det kan inte du hjälpa mig. Vår förening är omöjlig — äfven om inte Svea stode emellan oss.

Wulf.

Hon — emellan oss! En sådan tillfällig förbindelse — och innan jag kände dig —

Blanka.

Ja — du förstår mig inte, Artur — det är ju det, jag säger — hvad som för mig är förfärande allvarligt, det är ingenting för dig.

Wulf *(tar sin hatt).*

Nå — farväl då, Blanka! *(Mellan tänderna:)* Och må du aldrig ångra hvad du gjort i dag. Om du också lefver som barmhertighetssyster hela ditt återstående lif, skall du aldrig kunna godtgöra det onda, du gjort mig. Om du också räddar tio sådana flickor som Svea, så kan det inte uppväga din synd att krossa och trampa på en sådan hängifvenhet, som min. *(Störtar ut.)*

(Paus.)

Blanka *(närmar sig långsamt och med pauser modern; blir stående med sänkt hufvud. Med tillkämpadt mod:)*

Det svåraste är gjordt. Så må jag väl ha krafter till ännu en kamp. — Min fostermor —

Friherrinnan *(ser upp).*

Blanka.

Innan jag går borde jag kanske tacka dig för att du varit god mot mig —

Friherrinnan.

Det behöfver du inte, mitt barn. Din ömhet är all den lön, jag begär.

Blanka.

Du gjorde bäst i att inte begära någon lön — ty jag har ingen att gifva.

Friherrinnan.

Nej, nej — jag vill ju ingen lön ha. Har jag någonsin begärt någon annan, min älskling, än att se dig lycklig?

Blanka.

Var det för att göra mig lycklig, som du lät mig växa upp hos målar Österberg och misshandlas af honom? Och var det för att göra mig lycklig — eller var det ens för att göra din pligt mot mig, som du sedan beslöt dig att upptaga mig? Nej, det var därför att det hade blifvit tomt i din barnkammare

och du behöfde en docka att fylla din lediga tid med. Så länge din egen dotter lefde bekymrade det dig inte, att *hennes halfsyskon* misshandlades — och sedan du fått mig att roa dig med egnade du inte en tanke åt Svea, fast du visste hurdant hem hon hade. Hur kunde du göra det? Hur var det möjligt — hur var det möjligt — du, som jag trodde var så god och öm!

Friherrinnan *(ropar).*

Eugène! *(Baron kommer, friherrinnan reser sig vacklande.)* Var god och stöd mig — för mig in till mig — din dotter dödar mig. — Men jag har nog inte förtjänat annat af det barn, som jag upptog från smutsen och lade i mitt eget barns säng och gaf mitt eget barns kläder och tog till mitt hjärta utan förbehåll.

Baron.

Hur kan du behandla din ömma mor så hjärtlöst?

Blanka *(kämpande med gråt).*

Jag hade inte behöft hennes ömhet, om jag fått behålla min egen mor — ingen skulle varit ömmare än hon, om ni inte krossat henne genom att kasta henne in i ett lif, som inte är värdigt en mänsklig varelse. Fastän min födsel inte gjort henne annat än skam och sorg, så var hon ändå alltid kärleksfull mot mig. Och ni togo mig från henne och förmådde mig att glömma henne och ringakta henne, bara för att ni skulle få all min kärlek, som ni inte hade någon rätt till. Och nu har ni öppnat mellan oss detförfärliga svalget af olika bildningsgrad, olika sätt att känna

och tänka. Nu tillhör jag hvarken henne eller er. Ni ville att jag skulle ha er att tacka för alt — och i stället har ni beröfvat mig alt.

Friherrinnan.

Eugène — jag ber dig, Eugène, säg ingenting. Svara henne inte. Otack är alltid den lön man får, då man vill göra något för folk ur den klassen. Men man bör inte låta sig förtröttas att göra godt ändå. Och jag hoppas med guds hjälp att jag skall vara i stånd att också för framtiden utöfva barmhertighet utan tanke på lön. *(Går snyftande ut till vänster, baron följer henne.)*

Blanka.

Då detta kallas för att göra godt — vill jag aldrig göra en god gärning i mitt lif. *(Öppnar dörren till sitt rum och ropar:)* Svea! *(Svea kommer ut, Blanka tar henne vid handen.)* Nu är jag färdig. Nu gå vi till Agnes. — Men kom ihåg, jag vill inte göra dig *godt* — jag vill inte bli din välgörerska. Jag vill bara helt enkelt försöka att göra *rätt.* Friskt mod! *(Skrattar till med konstlad munterhet och springer mot dörren, låter Svea gå ut före sig, stannar och ser länge inåt rummet; brister ut i gråt under det hon mycket långsamt drar igen dörren.)*

(Ridån faller.)
